

Maija Pietilä

Fanifiktio ja nuortenkirjastotyö: Onnistunut parisuhde?

Fanifiktioharrastajien huomiointi nuortenkirjastotyössä

Opinnäytetyö

Syksy 2013

Liiketoiminnan ja kulttuurin yksikkö

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Koulutusohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Maija Pietilä

Työn nimi: Fanifiktio ja nuortenkirjastotyö: Onnistunut parisuhde? Fanifiktioharrastajien huomiointi nuortenkirjastotyössä

Ohjaaja: Sari Mäkinen-Laitila

Vuosi: 2013 Sivumäärä: 51 Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa suomalaisten 10–20-vuotiaiden fanifiktioharrastajien suhdetta kirjastoon ja sitä, miten heidät voitaisiin huomioida nuortenkirjastotyössä. Opinnäytetyössä avasin myös nuortenkirjastotyön ja fanifiktioharrastajien käsitteet.

Nuortenkirjastotyön osuudessa esittelin IFLAn (International Federation of Library Associations and Institutions) nuortenkirjastotyölle asettamat tavoitteet, koulun ja kirjaston yhteistyötä, kirjaston nuorille suuntaamia palveluita, osallistavan nuortenkirjastotyön käsitteen ja esimerkkejä siitä. Esitin myös mahdollisuuksia ja ehdotuksia nuorten tavoittamiseksi.

Fanifiktio-osuudessa esittelin yleistä tietoa fanifiktioharrastajista ja sen historiaa, sekä fanifiktioharrastajien yhteisöllistä luonnetta ja sen roolia kirjallisuuden lajina. Esittelin myös fanifiktioharrastajien suhdetta tekijänoikeuksiin.

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston keräsin kyselylomakkeella, joka julkaistiin kolmella fanifiktioharrastajien käyttämällä keskustelufoorumilla. Kyselylomake sisälsi sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä. Vastauksia kertyi yhteensä 114. Tehdyssä tutkimuksessa selvitin, miten moni fanifiktioharrastaja olisi kiinnostunut osallistumaan, jos kirjasto järjestäisi fanifiktioharrastajien liittyvää toimintaa. Kysely kokosi myös fanifiktioharrastajien ajatuksia siitä, millaista toimintaa voisi olla.

Tutkimustulosten perusteella saattoi todeta, että suuri osa nuorista fanifiktioharrastajista on aktiivisia kirjaston käyttäjiä, ja yli puolet harrastajista olisi kiinnostunut kirjaston järjestämästä fanifiktioharrastajien toiminnasta ja sen suunnittelusta. Moni vastaaja koki fanifiktioharrastuksen vaikuttaneen positiivisesti omaan luku- ja kirjoitustaitoonsa.

Avainsanat: fanifiktio, nuortenkirjastotyö, nuoret, fanfiction

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author/s: Maija Pietilä

Title of thesis: Fanfiction and youth services: A true pairing? Acknowledging fanfiction enthusiasts in library youth services

Supervisor(s): Sari Mäkinen-Laitila

Year: 2013 Number of pages: 51 Number of appendices: 3

The purpose of this thesis was to research the relationship that Finnish 10 to 20-year-old people have with their libraries and how they, as a group, could be taken into consideration when planning the youth services at their libraries. The thesis also explains the concepts of youth services and fan fiction.

In the youth services section, I present the goals set for youth services of libraries, provided by the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). I also present the services that libraries offer for young adults and explain the concept of participatory youth services, giving a few examples of it. I also suggest how the youth could be more easily reached by the library.

In the fan fiction section, I give a general explanation of what fan fiction is and go through some of its history. I also present the communal nature of fan fiction and its role as a literary genre, as well as the copyright issues associated with fan fiction.

The material of the quantitative survey was collected by using a questionnaire that was published on three different Internet forums used by fan fiction enthusiasts. The questionnaire included both open and multiple choice questions. The total number of answers was 114. The survey also researched how many fan fiction enthusiasts would be interested in participating if the library arranged some kind of fan fiction-related activities. The survey also collected the ideas that fan fiction enthusiasts had about the nature of possible activities.

Based on the results, it can be concluded that most of the young people who answered the survey are active library users, and more than half of the respondents would be interested in participating and coming up with ideas for fan fiction activities at the library. Many respondents felt that their fan fiction hobby had had a positive effect on their reading and writing skills.

Keywords: fan fiction, fanfiction, youth services

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
2 FANIFIKTIO	9
2.1 Yleistä ja historiaa	9
2.2 Yhteisöllisyys ja kirjoittajat.....	10
2.3 Kirjallisuuden lajina	12
2.4 Fanifiktio ja tekijänoikeudet	13
3 NUORTENKIRJASTOTYÖ.....	16
3.1 Nuortenkirjastotyöstä yleisesti.....	16
3.2 Nuortenkirjastotyön tavoitteet (IFLA).....	16
3.3 Koulun ja kirjaston yhteistyö.....	17
3.4 Kirjaston nuorille suunnatut palvelut.....	18
3.5 Osallistava nuortenkirjastotyö	21
3.6 Nuorten tavoittaminen	22
4 TUTKIMUS.....	24
4.1 Kyselyn toteuttaminen.....	24
4.2 Kyselyvastausten analysointi	25
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
5.1 Vastaaajat ja kirjasto	33
5.2 Fanifiktioharrastuksen vaikutukset	34
5.3 Vaatimukset kirjastolta	35
6 POHDINTAA	37
LÄHTEET	39
LIITTEET	42
LIITE 1 Kyselylomake.....	43

LIITE 2 Fanifiktiofoorumeiden ylläpidolle lähetetty sähköposti	50
LIITE 3 Sivustot joilla kyselylinkki julkaistiin	51

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Vastaaajien ikäjakauma.	25
Kuvio 2. Luettavan fanifiktion aiheet.	26
Kuvio 3. Kirjoitettavan fanifiktion aiheet.	27
Kuvio 4. Miten vastaajat käyttävät kirjastoa.	28
Kuvio 5. Tyytyväisyys kirjaston tarjoamiin palveluihin.	29
Kuvio 6. Miten fanifiktioharrastus on vaikuttanut luku- tai kirjoitustaitoon.	32

Käytetyt termit ja lyhenteet

Fani	Henkilö joka ihailee tai arvostaa jotakin ilmiötä, henkilöä, joukkuetta, ryhmää, tyyllilajia tai kulttuurin aluetta tavannomaista voimakkaammin.
Fanifiktio	Fanien kirjoittamaa fiktiivistä tekstiä, joka perustuu johonkin populaarikulttuurin tuotteeseen kuten elokuvaan, tv-sarjaan, kirjaan tai julkisuuden henkilöön. Fanifiktiossa alkuperäisteoksen juonta, lajityyppiä ja näkökulmaa on yleensä muokattu. Fanifiktiosta käytetään myös termejä fan fiction, fanfiction, fan-fiction, fanfic, FF ja fic.
Faniyhteisö	Faniyhteisö muodostuu saman kohteen, esimerkiksi kirjailijan, kirjasarjan, urheilujoukkueen tai musiikkiyhtyeen fanien kesken. Faniyhteisöt ovat usein epävirallisia, mutta ne toimivat myös erilaisissa klubeissa ja yhdistyksissä, jotka voivat olla fanien itsensä tai esimerkiksi musiikkiyhtyeen tuotantoyhtiön perustamia. Faniyhteisö tunnetaan myös nimillä fandom ja fanbase.
Foorumi	Foorumi on verkkosivusto, jossa voi keskustella eri aiheista. Rekisteröidyt käyttäjät voivat julkaista foorumilla omia viestejään ja vastata muiden viesteihin, luoden keskustelua. Foorumilla on usein tietty aihepiiri joka yhdistää kaikkia keskustelijoita. Muita käytettyjä termejä ovat keskustelufoorumi, keskustelupalsta ja keskustelualue.

1 JOHDANTO

Kirjaston nuorille järjestämät tapahtumat ja palvelut eivät ole niiden kohderyhmän suuressa suosiossa. Nuorille järjestetään huomattavasti vähemmän toimintaa kirjastossa kuin esimerkiksi lapsille tai ikääntyville ihmisille, koska nuoret eivät usein osallistu tai ole kiinnostuneet heille järjestetyistä aktiviteeteista. Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten fanifiktiota harrastavat kirjaston nuoret asiakkaat voitaisiin mahdollisesti huomioida nuortenkirjastotyössä.

Työssäni käytän sanaa nuori tarkoittaen 10–20-vuotiasta henkilöä. Tein rajauksen sillä perusteella, että alle kymmenvuotiaat ovat mielestäni enemmänkin lapsia, ja yli 20-vuotiaat joko nuoria aikuisia tai aikuisia. Tällä valinnalla halusin myös rajoittaa toteuttamani kyselyn vastausmääriä, jotta siitä ei tulisi liian laaja.

Halusin myös saada käsityksen siitä, millainen on nuoren fanifiktioharrastajan suhde kirjastoon: onko hän käyttäjä vai ei-käyttäjä, ja millainen mielipide hänellä on kirjaston tarjoamista nuorten palveluista. Halusin selvittää, ovatko ne hänen mielestään hyviä vai huonoja, ja tunteeko hän niitä ollenkaan. Lisäksi halusin kartoittaa, miten moni fanifiktioharrastaja olisi kiinnostunut osallistumaan, mikäli kirjasto järjestäisi fanifiktioon liittyvää toimintaa. Tähän liittyen keräsin myös ideoita mahdollisista toimintaideoista.

Kell (2009) esittelee artikkelissaan *Using Fan Fiction to Teach Critical Reading and Writing Skills*, miten fanifiktiota voidaan käyttää kirjoittamisen ja kriittisen lukemisen taitoa opetuksessa. Kell järjesti työryhmänsä kanssa oppitunnin, jonka aikana työryhmiin jaetut nuoret lukivat fanifiktiohistorian ja sen saaman palautteen, tekivät siitä tiivistelmän, arvioivat sen ja päättelivät, oliko fanifiktioille annettu palaute hyödyllistä vai ei. Oppitunnin jälkeen he saivat tehtäväkseen kirjoittaa oman fanifiktiohistorian ja kävi ilmi, että nuoret olivat hyvin innokkaita lukemaan luokkatovereidensa palautetta ja olivat hyvin rehellisiä antaessaan palautetta. He tarjosivat sekä kehittävästä kritiikistä että positiivista palautetta kirjoittajan onnistumisesta. Jälkeenpäin Kell työryhmineen totesi, että fanifiktio on hyvä tapa tuoda populaarikulttuuri osaksi opetusta, kun tavoitteena on luoda osaavia kirjoittajia ja kriittisiä lukijoita.

Näin ollen pidän mahdollisena, että sitä voitaisiin hyödyntää nuortenkirjastotyössä, ehkä yhteistyössä koulun kanssa. Tähän näkökulmaan liittyen kartoitin kyselyssäni myös sitä, kuinka moni fanifiktioharrastaja oli kokenut harrastuksen vaikuttaneen luku- ja kirjoitustaitoonsa sekä vieraiden kielten taitoonsa. Selvitin myös, miten fanifiktio harrastuksena on vaikuttanut nuoren lukemisen ja kirjoittamisen haluun, eli onko se esim. kasvattanut tai vähentänyt luku- tai kirjoitusintoa. Halusin löytää uuden keinon, jolla tuoda nuoria ja kirjastoa yhteen hausalla ja hyödyllisellä tavalla. Mielestäni fanifiktio voi olla hyvä ja kehittävä harrastus. Se parantaa luku- ja kirjoitustaitoa sekä suomeksi että englanniksi. Englanniksi lukiessa sanavarasto kasvaa ja luova kirjoittaminen on helpompaa, kun kaikkea ei tarvitse keksiä alusta asti itse. Tämä voi laskea esimerkiksi poikien kynnystä kirjoittaa tarinoita äidinkielen tunteille.

Teoriataustana toimivat fanifiktiota käsittelevät suomenkieliset kirjat, suomen- ja englanninkieliset lehtiartikkelit, uutiset ja verkkosivustot. Tutkimusmenetelmänä käytin webropol-nettikyselyä, sillä nykynuoren, ja varsinkin fanifiktioharrastajan, tavoittaa parhaiten internetissä. Julkaisin kyselyn muutamalla fanifiktioharrastajien keskustelufoorumilla, sillä näin varmistin kohderyhmän tavoittamisen ja minimoin pilailumielessä tehdyn kyselyn mahdollisuuden.

Valitsin aiheen, koska olen itse pitkäaikainen fanifiktioharrastaja. Myös nuortenkirjastotyö on minua kiinnostava kirjastotyön osa-alue. Ollessani kirjastossa työharjoittelussa huomasin, miten vähän kirjasto järjestää nuorille toimintaa, paljon riippuu yhden tai kahden asiasta innostuneen ihmisen työpanoksesta. Lapset ja nuoret niputetaan herkästi saman otsikon alle, vaikka kyseisillä ryhmillä ei ole juuri yhteisiä kiinnostuksen kohteita. Suuri osa nuorista lukee jo aikuisten aineistoa ja yksikään nuori ei nauti siitä, että häntä pidetään lapsena.

Opinnäytetyössäni esittelen ja avaatan fanifiktioharrastuksen ja nuortenkirjastotyön käsitteet ja pohdin fanifiktioharrastuksen käytännön käyttömahdollisuuksia nuortenkirjastotyössä teorian ja kyselystä saamieni tulosten pohjalta. Lisäksi kerron, millaisia palveluja nuortenkirjastot tarjoavat ja millaisia tapahtumia ne järjestävät. Työssäni pohdin myös sitä, miten fanifiktioharrastajat voisivat kiinnostua kirjaston palveluista ja mitä uutta nuortenkirjastotyö voisi saada aikaan yhteistyössä heidän kanssaan ja millaisia uusia käyttäjäryhmiä voitaisiin tavoittaa.

2 FANIFIKTIO

2.1 Yleistä ja historiaa

Kokkonen (2012) kertoo artikkelissaan Fanifiktio – epäkaupallista kirjallisuutta, kirjallisuudentutkimusta vai kevyttä hömppäviihdettä? miten fanifiktio nousi suuren yleisön tietoisuuteen E.L. Jamesin mamipornoksikin kutsutun vuonna 2011 julkaistun Fifty Shades of Grey-trilogian myötä. Alun perin Stephenie Meyerin Twilight-kirjasarjan Bellan ja Edwardin rakkauselämään perustuvaa fanifiktiohistoriaa on myyty miljoonia niteitä ja se on yksi maailman nopeimmin myydyistä kirjoista. Fanifiktio on jonkun, usein populaarikulttuurin tuotteen (mm. televisiosarja, elokuva, sarjakuva, kirja tai peli) fanien tuottamaa fiktiivistä tekstiä. Tuotetussa materiaalis- lähtökohtana toimineen alkuperäisteoksen juonta, genreä ja näkökulmaa on yleensä muokattu tai laajennettu; se siis voi poiketa suurestikin alkuperäisteoksen juonesta tai teoksen henkilöhahmojen luonnekuvauksista. Saarikosken (2011, 119) mukaan fanifiktiota saatetaan kirjoittaa kouluaineissakin.

Fanifiktioille on keskeistä sen epäkaupallinen luonne, niitä ei ole kirjoitettu myyntitarkoituksessa. Poikkeuksiakin toki on. Joskus fanien keskuudessa erityisen suosituiksi nousseet tarinat muokataan, jotta tekijää ei voida syyttää plagioinnista ja ne painetaan oikeiksi kirjoiksi.

Fanifiktiota julkaistaan kuitenkin ennen kaikkea Internetissä, erilaisilla foorumeilla, arkistoissa ja kirjoittajien omilla sivuilla. Monet sivustot on omistettu tiettyä teosta koskevalle fanifiktioille, esimerkiksi Vuotava Noidankattila (vuotis.net) joka on J.K. Rowlingin Harry Potter romaaneille omistettu foorumi ja Twilight (<http://z15.invisionfree.com/Houkutus/>), joka nimensä mukaisesti keskittyy Stephenie Meyerin kirjoittamaan Twilight-trilogiaan.

Artikkelissaan Kirjasta ilmiöksi (2008, 143) Mulari käsittelee sitä, miten Harry Potter kirjoista tuli ilmiö ja kuinka sitä tuotteistettiin elokuvan, fanikulttuurin ja musiikin käyttöön. Mulari kirjoittaa, että fanifiktiota on ollut olemassa jo kymmeniä vuosia, vaikka ilmiönä se nousikin pinnalle vasta Internetin yleistymisen myötä 1990, kun fanifiktio jakelumahdollisuudet kasvoivat. Internetin kautta fanikulttuuri ja sen eri

ilmenemismuodot tulivat lähes koko länsimaisen väestön ulottuville ja harrastajien ja kirjoittajien määrä kasvoi nopeasti. 2000-luvun aikana fanifiktio julkaisu on siirtynyt lähes kokonaan Internetiin. Kokkonen (2012) valaisee, että fanikulttuurin ja fanikirjoittamisen alkuna pidetään Star Trek-televisiosarjan faniyhteisöä. Näitä harrastajia kutsuttiin trekkereiksi ja he kirjoittivat jatkokertomuksia alkuperäisteokselle. Faniyhteisöjen alkuaikoina 1960-luvulla fanifiktio kiersi lukijalta toiselle käsinkirjoitettuna papereina, fanitapaamisten yhteydessä tai fanien omakustanteisten lehtien (fanzine, zine) mukana. Suosituimmilla fanilehdillä oli paljonkin lukijoita, mutta mukana oli jo silloin eräs fanifiktio peruselementeistä eli epäkaupallisuus. Fani-lehtien myynnillä katettiin lähestulkoon pelkästään lehden painokustannukset, sillä ansaitsemisen sijaan tärkeintä oli faniyhteisö itse.

2.2 Yhteisöllisyys ja kirjoittajat

Fanifiktio on luonteeltaan hyvin yhteisöllistä. Suosituimmat aiheet, kuten Harry Potter, keräävät ympärilleen satoja kirjoittajia (Kokkonen, 2012). Faniyhteisöjen tuottama materiaali kiinnostaa myös yhä enemmän kaupallista viihdeteollisuutta, esim. Peter Jacksonin Taru Sormusten Herrasta-elokuva, jonka visuaalinen ilme perustui pitkälti fanien aikaisemmin tuottamaan materiaaliin (Heikkilä 2009). Fanifiktio yhteisöllisyyttä on pohtinut myös Becca Schaffner artikkelissaan *In Defense of Fanfiction* (2009). Schaffner (2009) esittää, että fanifiktio tuo ihmiset yhteen riippumatta heidän iästään, ajastaan, etäisyydestään tai taidostaan, sillä heitä kaikkia yhdistää rakkaus samaan asiaan, oli se sitten elokuva, romaani, näytelmä tai sarjakuva. Internetissä lukijat löytävät helposti toisensa ja ystäväystyminen saa helposti alkunsa yhteisestä kiinnostuksen kohteesta.

Schaffnerin (2009) mukaan faniyhteisöissä yhteisöllisyys ja ystävyys muodostuvat helposti, koska fanien maailma on sekä ilmainen, että vuorovaikutteinen. Jakaminen ja reagoiminen ovat juurtuneet syväälle faniyhteisöön. Luetun arviointi, fanifiktio on kirjoittaminen ja antaminen lahjaksi sekä lukusuositukset ystäville ovat faniyhteisötoiminnan oleellisimpia osia. Fanifiktio tuo eri puolilla maailmaa asuvat ihmiset yhteen ja kasvattaa heidän innostustaan aiheeseen jota he jo rakastavat. Se myös edistää ystävyysuhteiden muodostumista.

Fanifiktiokulttuurin tärkeimpiä osia on toisten kirjoittamien tekstien kommentointi, ja oman tekstin muokkaaminen kommenttien perusteella. Kommentointi on usein kannustavaa ja innostavaa, ei niinkään rakentavaa kritiikkiä. Sosiaalisuus on oleellinen osa faniutta, yhteyttä pidetään erilaisten yhteisöjen, keskustelufoorumien ja verkostojen kautta. Slutbäckin (2011, 97) mukaan osalle faniyhteisön jäsenistä tärkeintä ovat tarinat ja osalle yhteisöllisyys eli mahdollisuus keskustella itselle tärkeistä asioista toisten samoin ajattelevien kanssa.

Slutbäck (2011, 93) kirjoittaa toiminnan olevan yksi faniuden kriteereistä. Fanit eivät ole passiivisia vastaanottajia vaan yhtä aikaa sekä vastaanottajia että aktiivisia ja luovia tuottajia. Nettisivujen ja fanifoorumien kautta fanit keskustelevat ideoistaan, jakavat kokemuksiaan ja vaihtavat tietoa. Foorumin jäsenet muodostavat aktiivisesti kehittyvät ja muuttuvan yhteisön. He merkityksellistävät, kyseenalaistavat ja osallistuvat.

Mulari (2008, 144) kuvaa miten fanifiktioissa on mahdollista ”korjata” oman suosikkiteoksen puutteita. Fanit muokkaavat tapahtumia, luovat uusia henkilöitä, nostavat esiin sivuhenkilöitä ja kehittävät heidän ympärilleen uusia tarinoita. Kirjoittajat siirtävät tarinoinhin pettymystä suosikkihenkilöhahmon kuolemasta ja suosimansa sivuhenkilön syrjäyttämisestä. Esimerkiksi Harry Potter ja Feeniksin kiltta-kirjassa kuollut Sirius Musta elää edelleen lukuisissa fanifiktioissa). Tarinoiden kirjoittajat ovat hyvin perehtyneitä lähdemateriaaliinsa, oli se sitten kirja, elokuva tai todellisia ihmisiä.

Slutbäck (2011, 98) esittää, että fanifiktio keinoin kirjoittaja voi vapaasti käsitellä vaikeita aiheita kuten moraaliset ja uskonnolliset kysymykset, väkivalta ja raiskaus ja seksuaalisuus. Hyvä fanifiktio herättää lukijassa tunteita ja myötäelämistä. Ikäviäkin tunteita voidaan kokea turvallisesti ilman jälkiseuramuksia.

Fanifiktio on tasa-arvoista koska se on mahdollista kaikille. Tekstiltä odotetaan kohtuullisen sujuvaa kieltä ja luettavaa ulkoasua, mutta muuten paineita tekstin julkaisemiseen ei juuri ole. (Kokkonen 2012.) Kuka tahansa voi ja saa kirjoittaa fanifiktiota, ja jokainen tulkinta on yhtä oikea. Benigni ja Virman (2011, 124) esittävät, että Suomessa suurin osa kirjoittajista on n. 13–25 vuoden ikäisiä, mutta muualla maailmassa kirjoittajat ovat usein jopa yli 40-vuotiaita aikuisia. Naiset kir-

joittavat huomattavasti enemmän kuin miehet, mikä näkyy mm. homoseksuaalisuuden sävyttämien tarinoiden runsautena.

Kokkosen (2012) mukaan fanifiktio on muutakin kuin aukkokohtien täyttämistä. Se on tekstin tulkintaa, syvällistä analyysia ja toisin tekemistä. Hahmojen, paikkojen ja fantasiamaailmojen epäkaupallinen käyttö on tekstin tulkintaa parhaimmillaan.

2.3 Kirjallisuuden lajina

Kokkonen (2012) kirjoittaa fanifiktion olevan uusi kirjallisuudenlaji, joka muuttuu jatkuvasti. Sen sisällä on useita alalajeja joten tekstin kategorisointi voi olla hankalaa. Koska kirjoittajalla on vapaus valita alkuperäisteoksesta mukaan omaan tarinaansa vain haluamansa elementit, tarinat voivat sisällöllisesti olla hyvinkin kaukana lähtökohtana toimineesta teoksesta.

Faniyhteisöissä on tavallista kirjoittaa fanifiktion alkuun lyhyt tiivistelmä, jossa kuvaillaan lyhyesti tarinan juoni, siinä esiintyvät hahmot ja usein myös ikäraajat ja mahdolliset varoitukset sisällöstä. Näitä varoituksia voivat olla esim. hahmon kuolema ja seksuaaliset teemat. (Kokkonen, 2012). Tyyllilajeista kerrotaan vakiintuneilla koodeilla ja lyhenteillä, ja yhdellä tarinalla voi olla useita tyyllilajeja. Suosituin fanifiktion aihe on rakkaus, ja tarinoissa kuvataan usein alkuperäisteokseen nähden epätavallisia rakkaustarinoita ja pareja (Benigni & Virman 2011, 124). Yksi suosituimmista genreistä on hurt/comfort, jossa toinen päähenkilöistä kohtaa vaikeuksia ja toinen auttaa häntä niissä. Fluff puolestaan tarkoittaa yleensä lyhyitä ja ”pehmoisia” suloisen romanttisia tarinoita, joiden tarkoituksena on lähinnä herättää lukijassa ihastuksen ja herkistymisen tunteita. Crossover tarkoittaa tarinaa, jossa on sekoitettu kahta tai useampaa alkuperäistarinaa yhdeksi fanifiktioksi (esim. Pokemoneja Tylypahkassa). Fanifiktion tyyllilajeja on kymmeniä erilaisia, ja uusia syntyy jatkuvasti.

Slutbäckin (2011, 92) mukaan suosituin fanifiktion laji on slash eli homoeroottinen tarina. On tavallista, että alkuperäisteoksen hetero- tai aseksuaalit hahmot kuvataan romanttisesti tai eroottisesti homoseksuaaleina. Myös homoksi tunnustautuminen (ts. kaapista ulos tuleminen) on suosittu elementti tarinoissa. Tämä on pal-

jon yleisempää kuin heteroseksuaalisista tai jo alkuperäisteoksen mukaan homoseksuaalisista hahmoista kirjoittaminen. RPS eli Real Person Slash on nimensä mukaisesti homotarinoita oikeista ihmisistä, esim. jonkin bändin jäsenistä. RPS eroaa kuvitteellisista henkilöistä kirjoitetusta fanifiktiosta sillä, että RPS:ssä homo-us yhdistetään todellisiin miehiin eikä pelkästään tarinoiden miehiin (mts. 95). Eli esimerkiksi bändin jäsenet ovat tosimaailmassakin oikeasti homoja (tyttöystävistä tms. huolimatta) eivätkä vain tarinoissa.

Slutbäck (2011, 91) kirjoittaa myös, että ensimmäiset slash-tarinat kertoivat Star Trek-televisiosarjan Kirkistä ja Spockista ja niitä alettiin kirjoittaa 1970-luvun puolessa välissä enimmäkseen Yhdysvalloissa. Homoeroottiset tarinat eivät ole siis mikään uusi ilmiö. Slash on saanut nimensäkin kirjoitustavasta, jolla Kirkin ja Spockin nimet merkittiin fanilehdissä: Kirk/Spock (kauttaviiva = eng. slash). Tätä merkintätyyliä alettiin käyttää muistakin ”pariskunnista” kuten Starsky/Hutch (S/H) ja se on sittemmin vakiintunut homoeroottista tarinaa tarkoittavaksi termiksi.

2.4 Fanifiktio ja tekijänoikeudet

Tekijänoikeuksien suhdetta fanifiktioon on käsitelty paljon. Kirjailijat kokevat fanifiktion varkaudeksi ja kustantajat huolehtivat siitä kenellä on oikeus tarinoihin. (Kokkonen 2012.) Fanifiktio perustuu olemassa oleviin populaarikulttuurin teoksiin joita suojelee tekijänoikeus. Näin ollen suuri osa fanifiktiomateriaalista saattaa rikkoa tekijänoikeuslainsäädäntöä, jo pelkästään tarinoiden julkaiseminen on laitonta. Kuitenkin, koska fanifiktiomateriaalin tuottamista on vaikea ja jopa mahdotonta hallita, tuotantoyhtiöt ovat käytännössä päätyneet sallimaan fanifiktion, mikä tekee siitä copyrightin ohittavaa toimintaa. (Heikkilä 2009).

Yhdysvaltojen lainsäädäntö sallii tekijänoikeuden suojaaman materiaalin kuten henkilöhahmojen tunnistettavien nimien luvattoman käytön silloin kun kyseessä on parodia tai kritiikki (Stim 2013). Tätä oikeutta kuvataan termillä ”fair use” (suom. reilu käyttö). Yhdysvaltalaiset fanifiktiokirjoittajat katsovat tekstiensä kuuluvan tämän reilun käytön piiriin.

Heikki Poroila on musiikkikirjastonhoitaja, jolla on erityinen kiinnostus tekijänoikeusasioihin. Hän on mm. laatinut Tekijänoikeutta kirjastoille-nimiset verkkosivut ja kirjoittanut kirjan Tekijänoikeus ja kirjastot tietoverkkojen maailmassa. Hän myös vastaa Mediakasvatus.kirjastot.fi sivulla tekijänoikeutta koskeviin kysymyksiin. Poroilan (2013) mukaan on käytännössä tulkintakysymys, onko tarinassa kyse uudesta teoksesta jota itsessään suojaa tekijänoikeus, vai vain alkuperäisen teoksen tekijään kohdistuvasta tekijänoikeusrikkomuksesta. Mahdollisessa oikeudenkäynnissä päätökset tehdään tapauskohtaisesti. Oikeudenkäyntejä harrastaja-kirjoittajia vastaan ei tiettävästi ole vielä vuoteen 2010 mennessä käyty Suomessa tai Yhdysvalloissa.

Waters (2004) kirjoittaa, että monet kirjailijat eivät ole pidä siitä, että muut käyttävät heidän luomiaan hahmoja. Tällaisia kirjailijoita ovat esim. Robin McKinley, Terry Goodkind ja Nora Roberts. Toisaalta esimerkiksi J.K. Rowling ei pidä tätä ongelmana, vaan hän on enemmänkin imarreltu siitä, että ihmiset haluavat kirjoittaa omia tarinoitaan hänen hahmoihinsa perustuen.

Amazon.comin tarjoama palvelu Kindle Worlds antaa fanifiktion kirjoittajille mahdollisuuden julkaista omia tarinoitaan, saada lukijoita ja tienata rojalteja. Amazon Publishing on varmistanut lisenssit muutamiin valikoituihin teoksiin, ja näihin teoksiin perustuvaa fanifiktiota olisi siis mahdollista julkaista Kindle Worlds palvelussa. Kindle Worlds hyväksyy romaaneja, pienoismaaneja ja novelleja, joiden lähtökohtana toimivat palvelun lisensoimat teokset, kunhan ne noudattavat kunkin teoksen kohdalla voimassa olevia ehtoja sisällön suhteen. Kirjoittaja saa kuukausittaisen raportin rojalteista ja kaikista myydyistä niteistä. (Pahle 2013, Amazon.com 2013).

Poroila (2013) kertoo että Suomessa fanifiktion laillisuus riippuu siitä, onko ”alkuperäisteos” vain toiminut syntyneen teoksen innoittajana tai lähtökohtana. Mikäli näin on eikä teos ole plagiaatti, se saa suojaa itsenäisenä teoksena. Fanifiktionkin täytyy olla omaperäistä ja itsenäistä luovaa työtä jotta se saa tekijänoikeuden suojan. Olemassa olevan teoksen juonikänteiden kopiointi sellaisenaan on plagiointia. Suomessa kuka tahansa saa kirjoittaa oman versionsa Harry Potterista, kunhan lopputulos on itsenäinen eikä plagioi alkuperäisteoksen ideoita ja juonikaavioi-

ta. Parodiat ovat aina olleet suosittuja, eikä niiden tekemiseen ole normaalisti es-
tettä.

Poroila (2013) kertoo tekijänoikeuden olevan asianomistajaoikeutta. Alkuperäiste-
oksen oikeudenhaltijan on nostettava asiasta kanne, jotta fanifiktiosta voisi ylipää-
tään nousta kiistaa. Fanifiktioin kohdalla kynnyksen nostamiseen on var-
maankin korkea, mutta mikäli oikein törkeällä plagiaatilla tehtäisiin rahaa, oikeudel-
lisia seuraamuksia varmasti aiheutuisi.

Erkki Lounasvuoren (1999) tekemässä haastattelussa Heikki Poroila esittää, että
tekijänoikeus on yksi kirjastoalan reunaehdoista, sillä sen kautta määritellään kir-
jastojen käyttömuodot. Kaikki kirjastoissa tehtävä perustuu tekijänoikeussäädök-
siin. Tämä tulee esiin, kun mietitään, mitä kirjasto voi tehdä yhdessä fanifiktiohar-
rastajien kanssa. Poroilan (2011) mukaan kaikki kirjastossa kirjaston laittein tapah-
tuva elokuvien tms. katseleminen on niiden julkista esittämistä, joten katsottava
elokuva tulisi olla hankittu lainaus- ja/tai esittämisoikeuksin. Elokuvan katsominen
omalla laitteella on sallittua.

3 NUORTENKIRJASTOTYÖ

3.1 Nuortenkirjastotyöstä yleisesti

Kirjastotyössä nuoret asiakasryhmänä jäävät usein heitä nuoremman ikäryhmän jalkoihin. Hyvä esimerkki tästä on monen kirjaston lasten- ja nuortentila; kahden täysin erilaisen ryhmän aineistot on sijoitettu samaan kirjaston nurkkaan. Kuinka moni nuori haluaa viettää aikaa kirjastossa, jossa hänelle ei ole varattu omaa tilaa, vaan satutunnit toteutetaan siinä vieressä.

Raisa Alameri-Sajama on toimittanut teoksen Nuortenkirjastotyön käsikirja, joka käsittelee sitä, miten nuoret tulisi kohdata asiakkaina ja mikä on kirjaston rooli nuorisopalvelujen tarjoajana. Tämän teoksen artikkelissa Tervetuloa sitten aikuisina! (2007, 12) Alameri-Sajama toteaa, että nuoret koetaan usein vain kirjaston ja koulun yhteistyön kautta tulevana asiakkaina, vapaa-ajallaan he muuttuvat ongelmaksi. He omivat lastenosaston tuolit ja aikuistenosaston sohvut. Nuoret koetaan usein kirjastossa häiriöksi.

3.2 Nuortenkirjastotyön tavoitteet (IFLA)

IFLA eli International Federation of Library Associations and Institutions on kirjastojen kansainvälinen kattojärjestö, jonka toiminnasta suurin osa tapahtuu työryhmissä, jotka keskittyvät erilaisiin kirjastoalan kysymyksiin. Järjestöön kuuluu 1 600 jäsentä noin 150 maasta.

IFLAn jaosto Libraries for Children and Young Adults on julkaissut ohjeistuksen nimeltä Guidelines for Library services for Young Adults, joka sisältää listan tavoitteista, joihin kaikkien kirjastojen tulisi nuortenkirjastotyössä pyrkiä. Ohjeistus on tarkoitettu kaikille kirjaston työntekijöille ja kirjaston asioista päättävälle ja niihin vaikuttaville ja se on päivitetty viimeksi lokakuussa 2013.

IFLAn (2013) ohjeistuksen mukaan nuoret ja nuoret aikuiset ovat uniikki ikäryhmä, joiden kiinnostuksen kohteet, kypsyys sekä tarpeet ja taidot eroavat suuresti toisistaan, joten kirjaston täytyy tarjota erilaisia palveluita vastatakseen nuorten tarpei-

siin. Kirjaston henkilökunnan on oltava tietoinen nuorten kehityksestä ja heidän ikäisilleen sopivasta materiaalista, mukaan lukien nuoret, joilla on erityistarpeita.

Ohjeistuksessa painotetaan, että nuorilla on oikeus laadukkaisiin kirjastopalveluihin siinä missä muillakin ikäluokilla. Tämä voidaan saavuttaa kun nuorille suunnattu osuus kirjaston toimintaohjelmasta on tehokkaasti ja ammattitaitoisesti hallinnoitu ja nuoria koskeviin palveluihin suunnataan resursseja tasapuolisesti siinä missä muihinkin palveluihin. Nuorilla annetaan myös oikeus valita ja käyttää tarvitsemaansa aineistoa ilman, että sitä sensuroidaan. Kirjaston tulisi tarjota nuorille alue, joka on heitä miellyttävä ja vastaa heidän elämäntyylään, ja tarjota laaja kirjo nuoria kiinnostavia ajankohtaisia materiaaleja innostaakseen nuoria elinikäiseen oppimiseen, kirjallisuuteen, lukuintoon ja kehittymiseen lukijana.

IFLA (2013) ehdottaa, että mahdollisuuksien mukaan palveluita tulisi kehittää yhdessä nuorten kanssa ja kirjaston tulee olla halukas vastaanottamaan heidän ideoitaan ja valintojaan, vaikka ne eroaisivat kirjaston perinteisestä palvelutarjonnasta. Näin voidaan mahdollisesti parantaa kirjaston palveluiden ja aineistojen markkinointia, ja kasvattaa kirjastonkäyttöä. Kirjaston tulee myös toimia yhteistyössä muiden paikallisten nuoria palvelevien organisaatioiden ja elinten kanssa tukeakseen nuoren tervettä ja onnistunutta kehitystä. Näitä ovat esim. koulut, sosiaalipalvelut ja hyvinvointipalvelut.

Tiivistettynä, IFLAn (2013) mukaan nuortenpalveluiden tehtävänä on toimia eräänlaisena nuorten tarpeet huomioivana siltana, joka kuljettaa kirjastonkäyttäjän lasten palveluiden ääreltä aikuisten palveluiden asiakkaaksi. Nuoret tarvitsevat ja ansaitsevat palveluita jotka vastaavat heidän sivistyksellisiin, vapaa-ajan ja kulttuurin tarpeisiinsa. Palveluiden tulee ylläpitää kirjallisuutta, elinikäistä oppimista, informaatiolukutaitoa ja lukemista hovin vuoksi.

3.3 Koulun ja kirjaston yhteistyö

Koulun ja kirjaston välisiä yhteistyön alueita ovat kirjastonkäytön opetus ja lukemaan innostaminen, johon kuuluvat mm. lukudiplomitoiminta ja kirjavinkkaus. Mediakasvatus (tiedonhaku- ja hallintataidot, uudet lukutaidot, sosiaalinen media, te-

kijänoikeudet, pelaaminen jne.) on myös muodostumassa yhdeksi keskeisimmäksi yhteistyöalueeksi. Kirjasto voi tukea nuorten oppimista, motivaatio oppimiseen on korkeampi kuin tietoa voi hakea itse, esimerkiksi verkkopalveluista. (Lastenkirjastokurssi 2013).

Lassila toteaa raportissaan Yleisten kirjastojen lasten ja nuorten verkkopalvelut: esiselvitysraportti (viitattu 7.11.2013), että verkkopalveluiden tavoitteina ovat luku-harrastuksen ja omaehtoisen oppimisen edistäminen. Verkkopalveluissa tarjottavia sisältöjä ovat mm. lukulistat, linkkikokoelmat, tiedonhaunoppaat ja lukudiplomit. Jotkut kirjastot ottavat myös vastaan verkkopalvelun käyttäjien tuottamaa sisältöä, esimerkkejä näistä ovat musiikki-, elokuva- ja kirja-arvostelut, tarinat ja piirustukset.

Suurin etu koulun ja kirjaston yhteistyössä on aina uuden sukupolven totuttaminen kirjastonkäyttöön sekä lasten ja nuorten kirjastokäyntien aloittamisen kynnyksen madaltaminen (Lastenkirjastokurssi 2013). Kouluyhteistyö on myös mahdollisuus poistaa kirjastosta syntyneitä stereotypioita, kuten sen, että kirjasto on pölyinen ja tylsä paikka, jossa saa puhua vain kuiskaten.

3.4 Kirjaston nuorille suunnatut palvelut

Alameri-Sajama (2007, 13–14) esittää, että nuori tulee usein kirjastoon tietystä syystä. Kyseessä voi olla koulutyö tai sovittu tapaaminen. Suurin osa kirjastoa käyttävistä nuorista käy siellä säännöllisesti sekä ihan vain lainojen eräpäivien takia, että tavatakseen muita nuoria ”turvallisessa” ympäristössä. Kirjasto on tavallaan puolueetonta maaperää, jossa kaikkien on lupa olla ja oleskella. Kirjaston nuortenosasto on tarkoitettu kaikille. Parhaimmillaan kirjasto on nuorelle työskentely- ja tapaamispaikan lisäksi paikka, jossa viettää aikaa. Näin kirjastossa oleilee nuoria, jotka eivät välttämättä ole koskaan olleet kirjaston vakiasiakkaita, mutta näin heidätkin saadaan kirjaston seinien sisälle ja lähemmäksi palveluita, joista he voivat ehkä kiinnostua. Kirjaston aineisto on tarkoitettu myös niille, jotka kiinnostuvat niistä vain vahingossa, jos ollenkaan.

Alameri-Sajama (2007, 18) esittää, että kirjoja lukevat nuoret ovat kirjaston ihanneasiakkaita. He käyvät säännöllisesti kirjastossa ja osaavat toimia siellä itse. Palveluja on helppo tarjota nuorelle, joka on täynnä lukuintoa. Lukuhaluinen nuori harvemmin kaipaa kirjastosta muuta kuin luettavaa ja hän ei välttämättä juurikaan asioi tiskillä. Jäppinen (2007, 22) toteaa, että totuus kuitenkin on, että osaa nuorista kirjat eivät kiinnosta lainkaan. Näitä nuoria kirjasto viehättää oleilupaikkana jossa voi pelata lautapelejä, lukea lehtiä, kuunnella musiikkia, pelata netissä tai tavata kavereita.

Alameri-Sajaman (2007, 14–15) mukaan kirjaston tehtävänä on palvella kuntalaisia. Nuortenosaston tehtävänä on tuottaa palveluja niille kuntalaisille, jotka eivät ole enää lapsia mutteivät vielä aikuisiakaan. Palvelu koostuu palveltavasta asiakkaasta, palveluympäristöstä, kirjastonhoitajista ja –virkailijoista sekä muista asiakkaista. Nuoren muodostama mielipide palvelun laadusta on ratkaiseva. Hänen tapansa käyttää nuortenosaston palveluja vaikuttaa koko palvelutapahtuman lopputulokseen. Palvelutapahtuman onnistumiselle oleellista on se, millä asenteella osastolla työskentelevät palvelevat. Kokeeko nuori olevansa tärkeä asiakas vai vain osa nuoriksi kutsuttua massaa.

Alameri-Sajama (2007, 16–17) esittää myös, että oleellista on, että nuorelle jää palvelusta positiivinen kokemus. Negatiivinen tai positiivinen kokemus kerrotaan hyvin nopeasti kaveriporukalle ja mikäli palvelutapahtuma ei ollut onnistunut, kirjasto menettää monta potentiaalista asiakasta aivan huomaamattaan. Asiakkaan henkilökohtainen palvelu ja asioinnin rauhallisuus on onnistuneen palvelutilanteen kannalta tärkeää. Palvelun yksityisyyden puuttuessa nuoret jättävät kysymyksensä esittämättä ja yrittävät selvittää itse. Onnistunut palvelutapahtuma vaatii asianmukaiset koneet, laitteet ja kalustuksen sekä palveluvirkailijoita että asiakkaita varten. Nuortenosaston tilojen tulisi olla toimivat ja viihtyisät. Niissä saisi olla paljon istumapaikkoja ja mieluusti myös istuinryhmiä. Osaston siisteydestä tulee huolehtia ja pyrkiä myös siihen, että nuoret asiakkaat huolehtivat siitä omalta osaltaan. On hyvä muistaa, että nuorten asiakaspalvelu on osa kirjaston viestintää. Palvelun toimintatyyli kertoo paljon nuorten asemasta kirjaston asiakashierarkiassa.

IFLAn (2013) julkaisussa *Guidelines for Library services for Young Adults* annetaan muutamia esimerkkejä palveluista, joita suositellaan tarjottavan nuorille. Näitä

ovat mm. ilmainen internetin käyttömahdollisuus, tietopalvelu, kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetus, ja kaukolainaus. Julkaisusta löytyy myös lista, josta voi saada ideoita, millaista ohjelmaa nuorille voitaisiin järjestää. Listalta löytyvät esimerkiksi erilaiset keskusteluryhmät ja kerhot, kirjakeskustelut, kirjailijan (tai muun kiinnostavan henkilön) vierailut, erilaiset esitykset (musiikki, taide) ja työpajat, joiden ideana on opettaa taito tai tapa luovaan ilmaisuun.

Saadakseni käsityksen siitä, missä määrin suomalaisten kirjastojen nuortenpalvelut vastaavat näitä ehdotuksia, tutkailin viiden kirjaston nuorille suunnattuja verkkosivuja. Satunnaisesti valittuun tarkasteluryhmään, jossa pyrin kuitenkin erikokoisiin kaupunkeihin eri puolilla suomea, päätyivät Oulu, Jyväskylä, Lahti, Kitee ja Salo.

Internetinkäyttömahdollisuutta, tietopalvelua tai kaukolainapalvelua ei yhdelläkään sivulla mainittu, mutta nämä kuuluvat monen Suomen kirjaston peruspalveluihin, joten niitä tuskin tarvitsee erikseen korostaa. Kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetus mainittiin sivuilla useasti, samoin kuin mediakasvatus. Usein sivuilta löytyi jonkinlainen kirjavinkkilista ja kirjallisuusdiplomi. Muutamalta sivulta löytyi myös linkki tai lista, josta selvisivät muut kaupungin nuorille suunnatut palvelut. Linkit verkkokirjastoon, kirjaston facebookkiin, kirjastokaistalle ja kysy kirjastonhoitajalta palveluun löytyivät myös usealta sivulta. Järjestettävistä tapahtumista on vaikea sanoa mitään, sillä usealla sivulla ei ollut tapahtuma/uutissyötettä lainkaan tai jos oli, niin se sisälsi vain lasten tapahtumia, esim. satutunnit.

Ulkoasultaan sivut olivat joko yhdenmukaisia kirjaston tai kaupungin sivujen kanssa tai suunnattu lapsille. Esimerkiksi pelihuoneesta, jossa on myös konsolipelejä, kerrottaessa kuvituskuvana oli kaksi pehmolelua pelaamassa lautapeliä. Osa sivuista oli myös kuvitettu lapsille suunnatusti piirretyillä eläinhahmoilla. Sivustoilla, joilla nuorten ja lasten palvelut olivat erikseen eri sivuilla, ei ollut juurikaan nuorta houkuttelevaa sisältöä tai kuvitusta.

Kirjailijavierailuista ei ollut mainintaa, mutta näitä tosin järjestetään monissakin suomen kirjastoissa, vaikka lähinnä aikuisille. Minkäänlaisista esityksistä ei myöskään ollut tietoa, mutta on toki mahdollista että niitä on. Varsinaisia työpajoja tai

kerhoja ei sivuilta löytynyt, mutta Lahden kirjastolla oli oma nuorten tila, jossa tällaista toimintaa kenties järjestetään, joko kirjaston tai jonkin muun tahon toimesta.

3.5 Osallistava nuortenkirjastotyö

Kuten IFLAn (2013) ohjeistuksessa todetaan, nuorten palveluja tulisi suunnitella yhdessä nuorten kanssa, jotta ne saadaan helposti lähestyttäviksi. Pienemmillä alueilla, joilla ei ole tarjolla paljoakaan vapaa-ajan aktiviteetteja, on kirjaston nuorten palveluilla suuri merkitys. Toimiva tärppi nuortenosastoille voisivat olla erilaiset uutuushyllyt, näyttelytelineet ja tietokilpailut, joita voi organisoida yhdessä nuorten kanssa. Jäppinenkin (2007, 26) toteaa tekstissään, että nuorille on tärkeää, että heille annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

Esimerkkejä osallistavasta nuortenkirjastotyöstä: Espoossa, Sellon kirjaston nuortenosasto Pointti tarjoaa nuorisotilatoimintaa, pelejä, tapaamispaikan, askartelua ja kirjastopalveluiden käyttömahdollisuuden. Pointissa järjestetään kuukausittain tapahtumia ja teemapäiviä joihin nuoret pääsevät vaikuttamaan. Rovaniemellä järjestettiin nuorten kirjaston tilasuunnittelukilpailu, jossa olivat mukana Rovaniemen kulttuurilautakunta, Rovaniemen kaupunginkirjasto, Alvar Aalto-säätiö, Aalto yliopisto ja Lapin yliopisto. Tavoitteena oli tuottaa tila joka palvelee sekä käyttäjien että työntekijöiden tarpeita ja toiveita sekä kunnioittaa kirjastorakennuksen Aalto henkisyttä. Nuortenkirjasto OMA, avattiin heinäkuussa 2013. Myös Lahden pääkirjastossa on nuorille oma tila, joka on suunniteltu yhteistyössä nuorten ja nuorisopalveluiden kanssa.

Valleala & Miettinen (2012) kirjoittavat suunnitteilla olevan Helsingin keskustakirjaston järjestämästä, lukioikäisten nuorten työpajasta, jossa he saivat kertoa unelmiaan tulevaisuuden kirjastosta videomuodossa. Työpaja toteutettiin yhdessä toimintakeskus Hapen ja tuottaja Ismo Kiesiläisen kanssa. Tapahtuman jälkeen keskustakirjastoprojektin työntekijät ja kirjastotoimen apulaisjohtaja Saara Ihamäki katsoivat valmiit videotuokset ja keskustelivat yhdessä nuorten kanssa heidän toivomuksistaan. Nuorten toiveena oli ekologisesti toimiva ja ympäristöystävällisyydestä kertova rakennus. Esillä olisi nuorten taiteilijoiden teoksia joita voisi myös lainata, ja kirjaston aineistot näkyisivät esillepanossa. Kirjastolta toivottiin tehokas-

ta ja näkyvää markkinointia, edullista kahvilaa tai ravintolaa, 24/7 aukioloa ja harrastusryhmiä ja työpajoja eri alakulttuureille ja ikäryhmille. Toiveissa oli myös lava, jolla voisi järjestää omia tapahtumia. Lisäksi toivottiin laajempaa kirja-aiheista toimintaa, kuten kirjakirppiksiä ja sanataidetta.

3.6 Nuorten tavoittaminen

IFLA (2013) toteaa julkaisussaan *Guidelines for Library services for Young Adults*, että markkinointi nuorille aikuisille on tärkeää, koska monet nuoret eivät tiedä tai arvosta sitä aineiston ja palveluiden määrää, joka heille on kirjastossa tarjolla. IFLA:n ohjeiden mukaan, markkinointisuunnitelman tulisi sisältää erilaisia metodeja joilla nuoret voidaan tavoittaa. Kirjaston kannattaa mainostaa itseään ja palvelujaan paikoissa, joissa nuoret kokoontuvat kuten kahvilat, elokuvateatterit ja ostoskeskukset. Uskottavia ja nuoria puhuttelevia mainoksia ja muuta materiaalia voitaisiin tehdä nuorten kanssa yhteistyössä toimimalla heidän ehdotustensa mukaan. Markkinointimateriaalin tulee osoittaa nuorisokulttuurin ymmärrystä ja kiinnostusta nuoria kiinnostavia aiheita kohtaan. Kirjasto voisi toimia sponsorina tapahtumissa jotka kiinnostavat nuoria ja näin saada näkyvyyttä sekä järjestää kilpailuja joka antaa nuorille mahdollisuuden näyttää kykynsä. Kirjaston kannattaa markkinoida myös yhteistyökumppaneiden kuten koulujen ja nuorisopalvelujen kautta.

On myös tärkeää mainostaa kirjaston nuortenpalveluita kirjaston nuortensivuilla verkossa. Kuten aiemmin mainitsin, selailin tutkimusmielessä muutaman suomalaisen kirjaston nuorille suunnattuja verkkosivuja. Silmäni pisti jatkuvasti toistuva teema, se että lapset ja nuoret on sijoitettu saman otsikon alle. Mielestäni on jopa lähes käsittämätöntä, että kahta näin erilaista ryhmää yritetään palvella samanaikaisesti. Yhdistetty lasten ja nuortensivu joko palvelee vain lapsia, vain nuoria tai ei kumpaakaan. Kuinka moni nuori haluaa käyttää sivustoa, jonka kuvitus koostuu pehmoeläimistä ja lasten kuvakirjojen hahmoista.

Lapsille suunnattuja palveluita on paljon ja on hieman epäoikeudenmukaista, että nuoren oletetaan kaivelevan häntä itseään kiinnostava tieto kuvakirjojen ja satutuntiaikataulujen seasta. Nuoret kokevat itsensä lähempänä aikuista kuin lasta ja tämän tulisi näkyä myös kirjastojen nuortensivulla, pois lapselliset kuvituskuvat.

Kenties kirjastoihmisen on vaikea kuvitella, mistä nuori pitää. Kuitenkin luulisi jokaiselle olevan selvää, että yksikään nuori ei halua tulla kohdeksi lapsen tavoin. Usean tarkasteleman sivuston ongelmana oli se, että mitään palveluja ei markkinoida erityisesti nuorelle. Mainostetaan lasten palveluja, ja ehkä niistä jotkut olisivat nuorillekin sopivia, mutta sitä ei painoteta. Esim. pelihuone, jonka alkuperäistarkoitus on satuhuone. Tilaa näkemättä, tekstin perusteella en itse kokoontuisi kavereiden kanssa pelaamaan konsolipelejä satuhuoneessa. Myös muutaman kirjaston kirjauutus valikoima oli mielestäni ongelmallinen, sillä lasten ja nuorten kirjat löytyvät samalta listalta. On turha olettaa, että nuori jaksaisi selata sivukaupalla satu- ja kuvakirjavinkkejä löytääkseen seasta mahdollisesti muutaman itseään kiinnostavan kirjan. Ei lastenkaan oleteta selailevan nuortenkirjoja, eikä se olisi edes sopivaa. Miksi sitten nuori joutuu näin tekemään?

Pääongelmana vaikuttaa olevan se, että kirjastolaisilla on tunne, etteivät he osaa tuottaa nuorta kiinnostavaa materiaalia, tai tiedä miten heille voisi markkinoida, joten sitä ei tehdä ollenkaan. Moni sivu oli nimeltään lasten ja nuorten sivu, mutta nuorille suunnattua sisältöä oli todella vähän, jos ollenkaan. Mielestäni tämä ei poista ongelmaa, pitäisi edes yrittää, tai sitten tehdä jotakin sen eteen, että oppisi tuottamaan sisältöä nuorille. Nuori ei koe, että häntä toivotaan kirjastoon jos hänelle ei ole edes kirjaston kotisivuilla yhtään mitään. Tai jos on, niin hänet on laitettu samaan kokonaisuuteen lasten kanssa, mikä ei nuoren näkökulmasta ole ainkaan imartelevaa.

4 TUTKIMUS

4.1 Kyselyn toteuttaminen

Valitsin kyselyn toteuttamistyökaluksi webropolin, koska se on helppokäyttöinen ja kätevä ja koska oppilaitokseni tarjosi mahdollisuuden sen hyödyntämiseen. Tekeväni webropol-kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa, kuinka suuri osa fanifiktiota harrastavista nuorista käyttää kirjastoa ja kuinka moni heistä olisi kiinnostunut kirjaston järjestämästä fanifiktio-toiminnasta. Halusin selvittää myös sen, kuinka moni fanifiktio harrastaja on kokenut harrastuksen vaikuttaneen luku- ja kirjoitustaitoonsa. Halusin käsityksen myös siitä, millaista toimintaa kirjasto voisi fanifiktioharrastajille järjestää.

Toteutin tutkimukseni syksyllä 2013 ja kyselyn aukioloaika oli kolme viikkoa (10.9.2013–1.10.2013). Tänä aikana vastauksia tuli yhteensä 114, mikä on mielestäni suhteellisen hyvä saavutus. Määrä on kuitenkin liian pieni yleistä varten, joten esittämäni luvut tulisi käsittää lähinnä viitteellisinä.

Tutkimuksessani käytin kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää, koska tarkoitukseni oli kartoittaa kirjaston järjestämästä fanifiktio-toiminnasta kiinnostuneiden fanifiktioharrastajien määrää. Kyselylomake (liite 1) on pituudeltaan yhden sivun mittainen ja kysymyksiä siinä oli yhteensä 23, joista 5 oli avoimia kysymyksiä ja loput 18 monivalintakysymyksiä. Pakollisia kysymyksiä oli 11. Kyselyyn vastaaminen vei maksimissaan 5 minuuttia, vastauksista riippuen. Halusin pitää kyselyn lyhyenä, jotta siihen vastaisi mahdollisimman moni.

Lähestyin sähköpostitse (liite 2) usean foorumin (liite 3) ylläpitäjää. Valitsin foorumit niiden eri aihealueiden perusteella. Halusin vastaajistani löytyvän mahdollisimman monen erityyppisen fanifiktio harrastajaa. Valitsemani sivustot:

- FinFanFun, Harry Potteriin liittyvä fanifiktiosivusto.
- Lord of the Rings FanFiction, suomenkielistä fanifiktiota Taru Sormusten Herrasta-sarjasta
- Lost and found, suomenkielinen jrock (japanilainen rock) fanifiktiofoorumi
- halality, bändifanifiktioon keskittynyt keskustelufoorumi

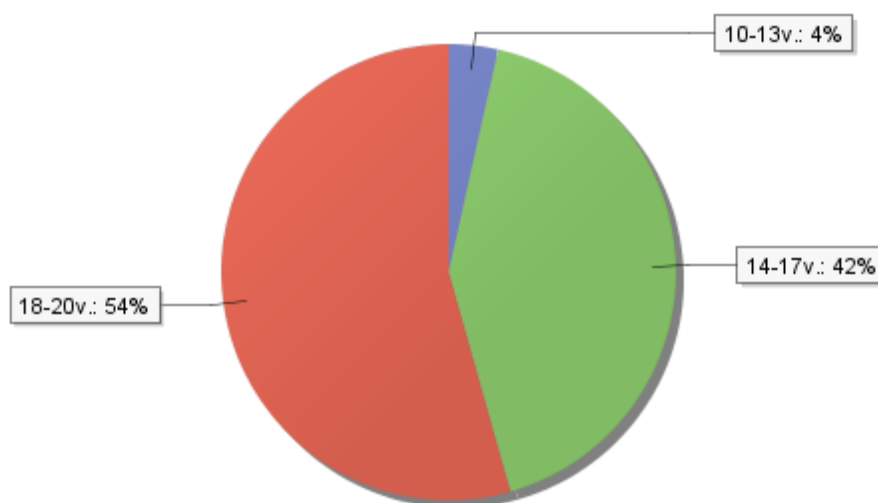
- Vuotava noidankattila, yleisesti Harry Potteriin liittyvä foorumi

Yksi sähköpostiosoitteista ei ollut toimiva, ja vain yhden foorumin (FinFanFun) ylläpitäjä vastasi sähköpostiini. Edellä mainitun foorumin lisäksi julkaisin kyselyn kahdella Anikin (Aniki.fi) keskustelupalstalla, sillä Anikilla on suuri ja aktiivinen käyttäjämäärä. Aniki on keskustelualue, joka keskittyy anime- ja mangayleisöä kiinnostaviin aiheisiin.

Anikissa olin jo jäsenenä, mutta FinFanFuniin minun tuli luoda oma käyttäjätunnus, jotta saatoin julkaista viestini. Viestissä kerroin kyselyn tarkoituksen, kyselyn aukioloajan, vastaajan anonymiteetin säilymisen ja vastaamiseen vaaditun ajan. Kerroin myös yhteistietoni lisäkysymysten varalta ja liitin mukaan julkisen linkin kyselylomakkeeseen.

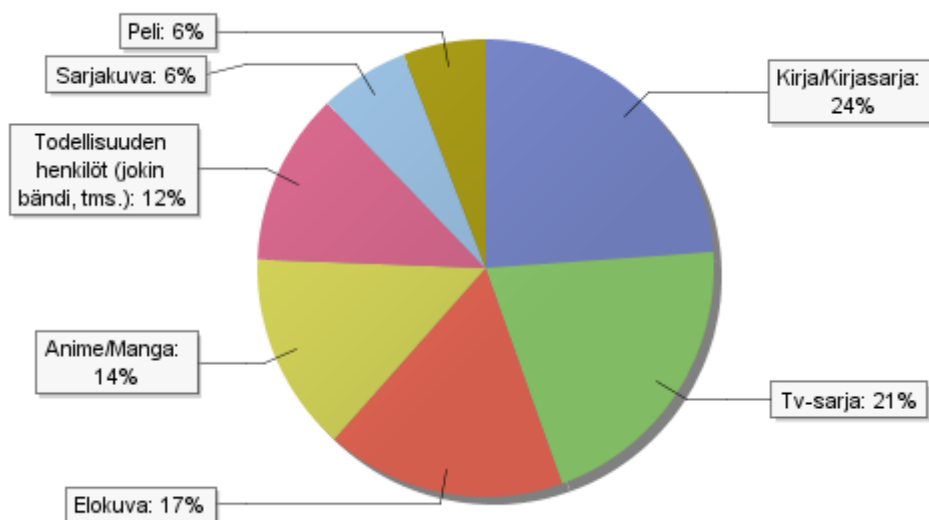
4.2 Kyselyvastausten analysointi

Vastaajien taustatietoja koskien tein vain yhden kysymyksen (kysymys numero 1), jossa kysyin vastaajan ikää. Halusin varmistaa, että kyselyyn vastaavat vain nuoret. Siksi vastausvaihtoehtoja oli vain kolme, 10–13v., 14–17v. ja 18–20v. Vastanneista (yhteensä 114 kpl) neljä oli 10–13-vuotiaita, 48 kpl 14–17-vuotiaita ja 62 kpl 18–20-vuotiaita. Kuvio 1 esittää vastaajien ikäjakauman prosentteina.

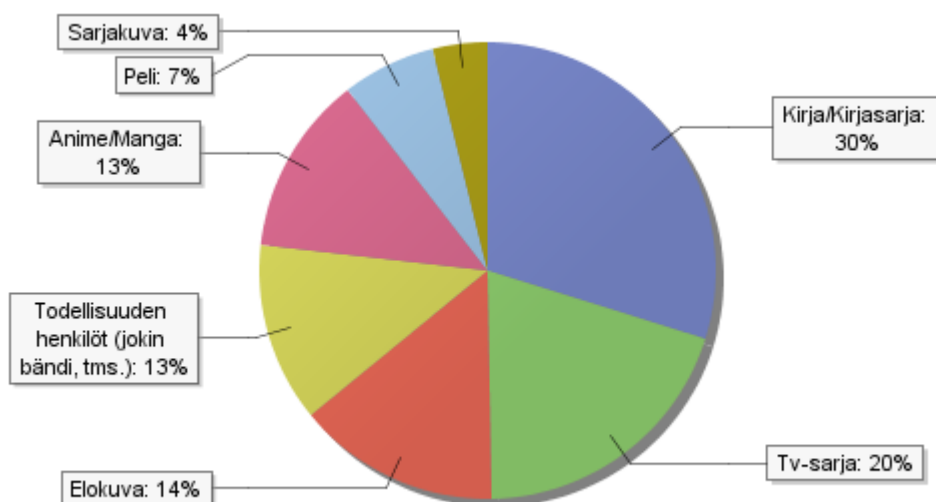
Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma.

Toinen ja kolmas kysymys koskivat fanifiktioita lukemista. Toiseen kysymykseen, joka koski fanifiktioita lukemista, tuli 112 myöntävää ja vain 2 kielteistä vastausta. Kolmannessa kysymyksessä tiedusteltiin, mihin vastaajan lukema fanifiktio perustuu (vaihtoehtoja sai valita useita). Suosituin luettavan fanifiktioaihe oli kirja/kirjasarja, joka sai 90 vastausta. Toiseksi suosituin oli tv-sarja, joka sai 78 vastausta. Kolmanneksi suosituin oli elokuva, joka sai 64 vastausta. Loput vastaukset suurimmasta pienimpään: Anime/manga 53, todellisuuden henkilöt 46, sarjakuva 24 ja peli 22. Kuvio 2 esittää aiheiden jakautumisen prosentteina.

Kuvio 2. Luettavan fanifiktioaiheet.

Kysymykset 4-5 olivat muuten identtisiä edellisten kysymysten kanssa, mutta aiheena oli fanifiktioita kirjoittaminen. Vastaajista 70 kpl kirjoittaa fanifiktiota, 44 kpl ei kirjoita. Tässä on nähtävissä selkeä ero fanifiktioita lukemiseen. Lukemista harrasti 98 %, kun taas fanifiktiota kirjoitti vain 61 % vastanneista. Suosituin fanifiktioaihe oli jälleen kirja/kirjasarja (54). Toiseksi suosituin fanifiktioita kirjoittamisen aihe oli tv-sarja (36) ja kolmanneksi suosituin oli elokuva (26). Näin ollen sekä lukemisen että kirjoittamisen kolme suosituinta olivat molemmissa samat. Loput vastaukset suurimmasta pienimpään: Anime/manga (23), todellisuuden henkilöt (23), peli (12) ja sarjakuva (7). Kuvio 3 esittää aiheiden jakautumisen prosentteina.

Kuvio 3. Kirjoitettavan fanifiktion aiheet.

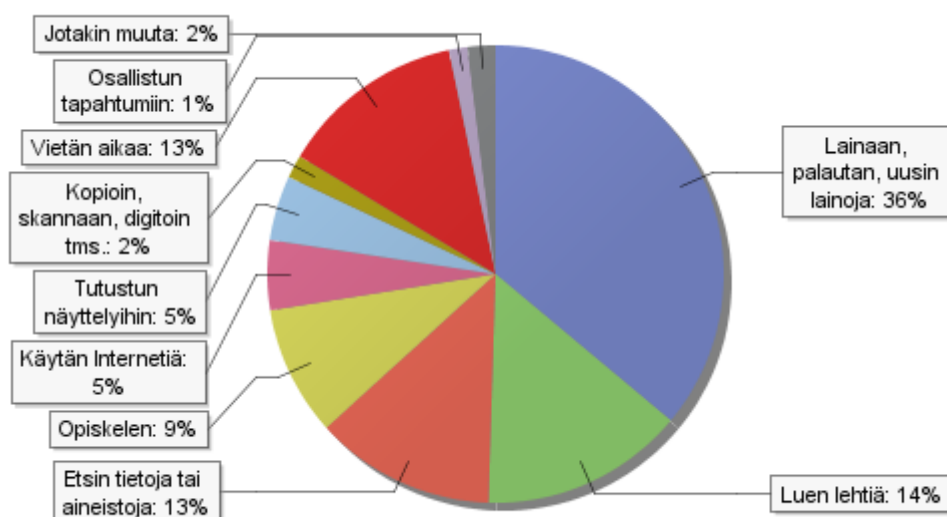
Kysymys 6 oli avoin kysymys. Pyysin vastaajia listaamaan 5 alkuperäisteosta, johon perustuvaa fanifiktiota hän mieluiten lukee tai kirjoittaa. Suosituimmat anime/mangasarjat olivat Fullmetal Alchemist, One Piece, Naruto, Pokemon, Hetalia, ja äskettäin animena ilmestyneet Attack on Titan ja Kuroko's Basketball. Tv-sarjoista suosituimpia olivat BBC:n Uusi Sherlock, Doctor Who, Teen Wolf, Torchwood, Star Trek, Supernatural ja Glee. Myös kotimainen tv-sarja Salatut Elämät sai yhden maininnan. Kirjoista suosituimpia olivat Harry Potter, J.R. Tolkienin teokset, Narnian tarinat, Nälkäpeli-trilogia, Percy Jackson-sarja ja Tulen ja jään laulu-sarja. Sarjakuvista mainittiin Marvel-universumi ja suuren suosion saavuttanut liikkuvaa kuvaa ja musiikkia sisältävä nettisarjakuva Homestuck. Elokuvista mainintoja saivat The Avengers, Twilight, Pirates of the Caribbean ja Star Wars. Todellisuuden henkilöistä kertovasta fanifiktiosta mainittiin bändit My Chemical Romance, Green Day, Muse ja japanilainen bändi SHINee. Peleistä mainittiin Tekken, Dangan Ronpa, Kingdom Hearts, Mass Effect, Final Fantasy ja japanilainen tunnetuilla ja tunnistettavilla laulajahahmoilla varustettu laulusyntetisaattori Vocaloid.

Vastauksia tarkastellessa on kuitenkin huomioitava, että joistakin vastauksista, esimerkiksi Harry Potterin kohdalla, ei voinut päätellä, onko kyseessä kirja vai elokuva. Tämä aiheutuu siitä, että kysymys oli avoin ja vastaaja ei monessakaan tapauksessa eritellyt, mikä media oli kyseessä.

Vastaajista 46 viettää aikaa fanifiktion parissa (lukien, kirjoittaen, selaten, tms.) päivittäin, 30 useita kertoja viikossa, 18 noin kerran viikossa, 8 muutamia kertoja viikossa ja 12 harvemmin. Vastaajista suurin osa (48) käyttää kirjastoa muutamia kertoja kuukaudessa, 28 sitä harvemmin. Noin kerran viikossa kirjastossa käy 21, muutaman kerran viikossa 13 ja päivittäin 4. Yksikään vastaajista ei ilmoittanut, ettei kävisi koskaan kirjastossa.

Mitä teet kirjastossa? (useita vaihtoehtoja valittavissa) kysymykseen vastattiin seuraavasti: lainaan, palautan, uusin 110, luen lehtiä 44, vietän aikaa 40, etsin tietoja/aineistoja 39, opiskelen 28, käytän internetiä 15, tutustun näyttelyihin 14, jotakin muuta 6, kopion/skannaan/digitoin/tms. 5, osallistun tapahtumiin 4. Vastaajien pääsääntöisen asiointikirjaston koko oli enimmäkseen keskikokoinen (52). Pieniä kirjastoja oli 28, suuria kirjastoja 24 ja kymmenen vastaajista ei osannut sanoa minkä kokoisessa kirjastossa asioi (kuvio 4).

Kysymyksessä ei esitetty kokoluokitusta, joten kirjaston koko perustuu vastaajan omaan käsitykseen. Irina Vikman on informaatiotutkimuksen pro gradussaan jakanut kirjastot kokoluokkiin seuraavasti: pieni (alle 5000 asukkaan), keskisuuri (5001–75000 asukkaan) ja suuri (yli 75000 asukkaan kuntien kirjasto).

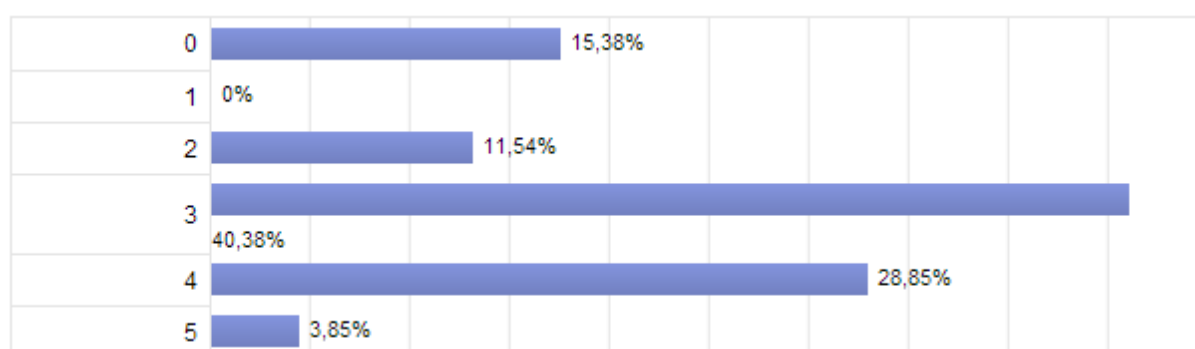

Kuvio 4. Miten vastaajat käyttävät kirjastoa.

37 vastaajaa tiesi kertoa, että kirjasto jossa hän asioi, tarjoaa erityisesti hänen ikäluokalleen suunniteltua toimintaa tai palveluita. 22 vastaajaa oli sitä mieltä, että

hänen kirjastonsa ei tarjoa hänen ikäisilleen mitään ja 55 vastaajaa ei osannut vastata kysymykseen. Kysymykseen 12, ”Mitä toimintaa kirjasto tarjoaa?” vastattiin 37 kertaa (edelliseen kysymykseen ”kyllä” vastanneet) ja vastaukset jakaantuvat seuraavasti: Kirjavinkkausta 21, työskentelytilaa 20, näyttelytilojen käyttömahdollisuus 16, muuta 15, kirjailijavierailuja 13, lukupiiri 9, peli-iltoja 7 ja elokuvailtoja 4.

Edellä mainittuun tarjontaan oltiin keskimäärin tyytyväisiä (kuvio 5). Kysymyksessä oli asteikko 0–5 (jossa 0= en osaa sanoa, 1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä). Vastajia tähän kysymykseen oli 52.

Kuvio 5. Tyytyväisyys kirjaston tarjoamiin palveluihin.

Kyselyyn vastanneista nuorista 75 olisi kiinnostunut heidän kirjastonsa järjestämästä fanifiktio toiminnasta.

Kirjoituskerho! Ideahautomo! Suositteluja! Lukupiiri! Kaikkea!

Erityisen kiinnostuneita nuoret olivat erilaisista luku-, kirjoitus- tai ideointipiireistä, joissa keskusteltaisiin esimerkiksi kirjoituksen rakentamisesta (juoni, hahmot ja aiheet) ja tehtäisiin ryhmäprojekteja muiden samasta faniyhteisöstä kiinnostuneiden kanssa. Vastajat ehdottivat toiminnaksi myös fanifiktio-termin selvennystä asiaan perehtymättömille ja väittelyitä harrastuksen puolesta ja vastaan. Tapaamisilta toivottiin fanifiktio tarinoiden esittelyä, kommentointia, analysointia, vinkkausta ja vertailua, sekä ihan vain mahdollisuutta tutustua toisiin harrastajiin.

Ei-kiinnostuneita oli 39 vastaajaa.

Fanfictionin lukeminen(/oikeastaan tässä tapauksessa kirjoittaminen) on puuhaa, mitä tehdään omassa, pimeässä komerossa suljettujen ovien takana: siitä ei yksinkertaisesti puhuta muille.

Moni vastaaja kertoi harrastavansa mieluiten yksin ja omaksi ilokseen, eikä ole kiinnostunut tapaamaan muita ihmisiä. Fanifiktio koetaan myös yksityisenä harrastuksena, jota ei haluta harrastaa julkisesti. Yhtenä syynä tähän esitettiin kirjoitusten henkilökohtainen tai arkaluontoinen luonne. Moni myös koki internetin ja kave-
reiden olevan riittävä luku- julkaisu- ja keskustelukanava. Kiinnostuksen vähyyttä selitettiin myös oman fanifiktioharrastuksen ja asuinpaikkakunnan fanifiktioharrastuneisuuden pienimuotoisuudella. Yksi vastaaja kertoi, ettei osaa kuvitella millaista fanifiktio toiminta voisi olla, joten kiinnostusta ei ole.

Vastaajista 72 % on harrastanut fanifiktiota yli kolme vuotta. 1–2 vuotta harrastaneita on 17 %, noin vuoden ajan harrastaneita 8 %, noin 6kk harrastaneita 2 % ja alle puoli vuotta harrastaneita 1 %.

Kysymys numero 17 oli avoin kysymys, joka koski kirjaston (esim. sen tarjoaman kirja/dvd-valikoiman) vaikutusta fanifiktioharrastukseen. Kirjastolla ei koettu olevan suurempaa vaikutusta fanifiktioharrastukseen, mm. koska kirjoitusten aiheet löytyvät lähinnä tv-sarjoista, kirjoitukseen tarvittavat dvd:t ja kirjat löytyvät jo itseltä, anime/mangavalikoima on liian suppea tai fanifiktio aiheina toimivat teokset ovat löytyneet omin päin/tulleet vastaan muuta kautta. Yksi vastaajista mainitsee Percy-Jackson kirjasarjan olleen ainoa fanifiktio aihe, joka on löytynyt kirjaston kautta.

Osa vastaajista kuitenkin mainitsee kirjaston valikoimalla olleen merkitystä. Yksi vastaaja toteaa, että ei olisi tutustunut kirjoittamisensa kannalta oleellisiin sarjoihin (romaani/elokuva/sarjakuva) ilman kirjastoa. Kirjastosta löytyy myös teoksia, joita omasta hyllystä ei löydy. Eräs vastaaja kertookin, ettei olisi ikinä tutustunut Tulen ja jään lauluun, eikä kirjoittaisi siitä fanifiktiota ilman kirjaston vaikutusta. Toinen mainitsee, ettei hänen kirjoitusinnostuksestaan olisi koskaan tullut mitään, ellei hän olisi kirjastossa törmännyt Stephen Kingin kirjoihin, joista hän on sittemmin lukenut jokaisen.

Luin kärjistetyksi sanoen kirjaston nuortenosaston läpi, löysin fanfictionin ja otin sen osaksi lukuharrastustani.

Löysin Twilight kirjan paikallisesta kirjastoautosta ennen kuin koko sarjasta oli tullut vielä mitään hittiä ja jäin sitten koukkuun ja aloin kirjoittamaan.

Myös kirjaston työntekijät ovat vaikuttaneet fanifiktioharrastukseen.

[...] Tunnen kirjastomme työntekijät, ja heidän avustuksella tutustuin fantasiaan ja sitä kautta fanfictioniin.

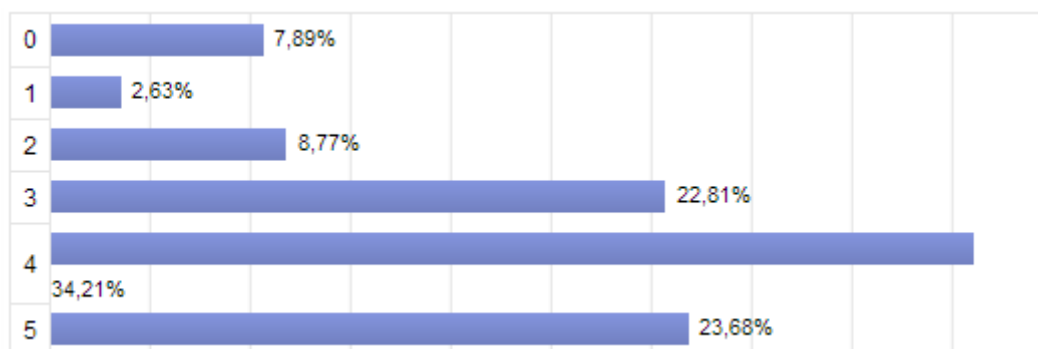
Vastaajista 32 % ei koe lukevansa nyt enemmän kuin ennen fanifiktioharrastuksen aloittamista. Moni vastaaja kertoo lukeneensa aina paljon, joten fanifiktio ei ole juurikaan vaikuttanut lukuharrastuksen kasvuun. Moni myös kertoo, että käyttää nykyään kaiken aikansa netissä fanifiktiota lukien, joten aikaa ns. oikeiden kirjojen lukemiseen ei juuri jää. Osa mainitsee lukemisen määrän pysyneen samana mutta lukuaineisto on vaihtunut yksinomaan fanifiktioon.

25 % tuntee lukevansa enemmän romaaneja, 13 % lehtiä, 12 % tietosivuja netissä, 9 % runoja ja 9 % tietokirjoja. Moni vastaaja oli saanut kirjavinkkejä muilta fanifiktiofoorumien jäseniltä. Myös hyvä fanifiktio saattaa innostaa lukemaan alkuperäisteoksen. Tietokirjoja ja – sivuja luetaan tarinoiden taustatyötä varten.

Usein fanfictionia (tai originaalitarinoita) kirjoittaessa tulee tarve etsiä taustatietoja.

Kysymykseen vastanneista noin kolmasosa (33 %) kokee kirjoittavansa enemmän novelleja/romaaneja fanifiktioharrastuksen aloitettuaan. 19 % kirjoittaa enemmän runoja, 17 % kirjoittaa enemmän blogitekstejä, 7 % kirjoittaa enemmän laulunsa- noja ja 2 % kirjoittaa enemmän artikkeleita. 22 % vastaajista ei koe kirjoittavansa aiempaa enemmän.

Luku- ja kirjoitustaitoon fanifiktioharrastuksen koettiin vaikuttavan suurestikin (ks. kuvio 6). Kaikki 114 vastaajaa vastasivat tähän kysymykseen ja kysymyksen asteikko oli 0–5 (jossa 0= en osaa sanoa, 1=vähän, 5=erittäin paljon).

Kuvio 6. Miten fanifiktioharrastus on vaikuttanut luku- tai kirjoitustaitoon.

51 % vastaajista kirjoittaa fanifiktiota englanniksi. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että monet fanifiktion aiheena toimivat alkuperäisteokset ovat englanninkielisiä ja esim. englanninkieliset nimet voivat taipua vaikeasti suomenkielisessä tekstissä. Englannin suosiota luku- ja kirjoituskielenä selittää myös se, että englanninkielistä materiaalia ja lukijoita on huomattavasti enemmän. Englanninkielinen tarina palvelee suurempaa yleisöä kuin suomenkielinen. Kuitenkin 46 % vastaajista kirjoittaa/lukee fanifiktiota suomen kielellä. Tähän voi vaikuttaa esim. lukijan tai kirjoittajan kielitaito tai alkuperäisteoksen suomalaisuus. Moni fanifiktioharrastaja haluaa kehittyä kirjoittajana, joten on mahdollista, että tarinat kirjoitetaan suomeksi harjoituksen vuoksi, vaikka kielitaito olisikin riittävän hyvä vieraskieliseen tarinaan. Vastaajista 2 % kertoi kirjoittavansa ruotsiksi ja 2 % jollakin muulla kielellä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Vastaajat ja kirjasto

Kyselyn vastausten perusteella voitaisiin olettaa, että suuri osa nuorista fanifiktion harrastajista on jo valmiiksi kirjaston käyttäjiä (100 % vastaajista). Näin ollen fanifiktion käyttö nuortenkirjastotyössä olisi siinä mielessä helppoa, että asiasta kiinnostuneet ovat jo valmiiksi kirjaston asiakkaita ja kirjastosta kiinnostuneita. Lisäksi vastanneista 66 % olisi kiinnostunut, jos kirjasto järjestäisi fanifiktioharrastajille suunnattua toimintaa. Nuoret olisivat erityisen kiinnostuneita erilaisista luku- ja kirjoituspiireistä, joissa voisi keskustella luetuista tarinoista, suositella uusia tarinoita, saada ideoita ja apua omaa tarinaa varten (esim. juoni, hahmojen rakentaminen, tms.).

Ehkä jonkinlaisia luku-/ideointipiirejä joissa jokainen voisi kertoa ja lukea omia ideoitaan sekä tarinoitaan, ja niistä keskusteltaisiin yhdessä.

Kirjoituksen ja juonen rakentaminen, erilaiset aiheet ja hahmoihin syventyminen.

Hieman yllättävästi nuoret toivoivat myös eräänlaisia tietoiskuja fanifiktiosta niille, jotka eivät sitä harrasta. Taustalla voi olla esimerkiksi vanhempien epätietoisuudesta juontuva negatiivinen asenne nuoren harrastusta kohtaan tai muu halveksuvana koettu asenne.

Fanfictionia selvennettäisiin ihmisille, sillä harmittavan monet eivät kunnolla tiedä mitä se tarkoittaa (esim. luulevat pelkästään pornoksi).

Fanfictionin esittelystä, sillä siitä on useita harhaluuloja.

Kaikki vastanneet käyttävät kirjastoa ja 13 % kertoi viettävänsä siellä aikaa, mutta lähes puolet (48 %) kyselyyn vastanneista nuorista ei tiennyt oman kirjastonsa nuorille suunnatuista palveluista mitään, mikä kertoo siitä, että nuortenkirjastopalveluiden markkinointiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Myös IFLA (2013) esittää, että markkinointi nuorille aikuisille on tärkeää johtuen siitä, että monet nuoret

eivät ole tietoisia siitä aineiston ja palveluiden määrästä, jota heille kirjastossa tarjotaan. Kirjaston tulisi mainonnallaan lähestyä nuoria paikoissa, joissa he viettävät aikaa. Tällaisia paikkoja voivat olla esimerkiksi ostoskeskukset. Mainoksia ja materiaalia kannattaisi tuottaa yhdessä nuorten kanssa, jotta niistä saataisiin puhuttelevia.

Kirjaston nuorille suunnattuja verkkosivuja ei tulisi aliarvioida, vaan nekin tulisi suunnata nimenomaan nuorille, eikä lapsille ja nuorille yhteisesti. Nuortensivujen sisällöstä voisi vastata kirjaston nuortenkirjastotyöstä vastaava henkilö, tai joku muu jolla on käsitystä nuorten kulttuurista ja silmää asioille joista nuoret ovat kiinnostuneita. Mahdollisuuksien mukaan nuoret voitaisiin ottaa mukaan nuortensivujen sisällöntuottamiseen, esimerkiksi fanifiktioharrastukselle voitaisiin omistaa oma osuus sivulla. Omalla sivullaan fanifiktioharrastajat voisivat mahdollisesti keskustella tai esitellä suosikkitarinoitaan. Toinen mahdollisuus on, että fanifiktioharrastajille perustettaisiin oma blogi, joka linkitettäisiin kirjaston nuortensivulle.

5.2 Fanifiktioharrastuksen vaikutukset

Slutbäckin (2011, 92) mukaan Emma London on esittänyt, että slash-tarinoiden kirjoittajat ovat keskivertoa avaramielisempiä ja tälle väitteelle sainkin vahvistusta kyselyni tuloksista. Usea vastaaja kertoo fanifiktioharrastuksen avartaneen ajatusmaailmaansa ja kaksi vastaajaa mainitsee erityisesti suvaitsevaisuuden homoseksuaaleja kohtaan. Fanifiktioista on saatu apua minäkuvan rakentamiseen ja oman itsen hyväksymiseen. On opittu itsestä ja muista.

[...] Olen oppinut muiden huomioimista, laajentanut ajatustapaani ja oppinut hyväksymään itseni sellaisena kuin olen. En luopuisi harrastuksestani mistään hinnasta.

Suvaitsevaisuuden ja avarakatseisuuden lisäksi fanifiktio on luku- ja kirjoitustaitoa kehittävä harrastus ja tätä mieltä ovat myös Benigni & Virman artikkelissaan Fan fiction (2011, 126). Moni vastaaja koki englannin tai äidinkielen taitonsa kasvaneen paljonkin harrastuksen ansiosta ja mm. hyvän kirjoitustavan tunnistaminen, palautteen antaminen tekstistä, tekstin kritisointi ja kritiikin vastaanottaminen on helpompaa.

Äidinkielen numeroni oli viidennellä luokalla seitsemän. Ficcaamisen aloittamisen jälkeen se on noussut 10. Varsinkin erilaisista kirjoitelmista voin saada hyvinkin kuutosen sijasta kympin.

Fanifiktioharrastus on sekä vähentänyt että lisännyt vastaajien kiinnostusta lukemiseen ja kirjoittamiseen. Myös vieraalla kielellä kirjoitettujen kirjojen lukuinto on lisääntynyt, sillä kielitaito on parantunut fanifiktiota lukiessa. Fanifiktio on saanut kiinnostumaan kirjoittamisesta vakavasti ja edesauttanut lukemisharrastuksen vaikiintumista. Nuoret etsivät aiempaa enemmän tietoa mm. netistä. Luetussa tekstissä esiintyvien asioiden taustoja halutaan selvittää ja oman tarinan taustatutkimusta pidetään tärkeänä vaikka kyse olisi pienestäkin yksityiskohdasta. Joskus luetun fanifiktion aihe saattaa myös herättää kiinnostuksen, jolloin aiheesta halutaan tietää enemmän. Nikunen (2009, 75) kirjoittaakin, että aiheeseen liittyvän tiedon hankinta on faniudelle keskeistä.

Kirjastolla on hyvät mahdollisuudet tavoittaa fanifiktion harrastajat, sillä kirjasto tarjoaa mm. pääsyn tiedon lähteille, suomen- ja vieraskielistä kirjallisuutta, elokuvia ja tv-sarjoja sekä animea ja mangaa. Fanifiktion harrastajat ja kirjaston henkilökunta voisivat myös yhdessä ideoida fanifiktion harrastajille sopivia tiedonhaun opetuksia, sillä jotkut harrastajat tekevät paljonkin taustatutkimusta tarinoitaan varten. Esimerkiksi jos kirjoitettava fanifiktio sijoittuu 1800-luvun Ranskaan, kirjaston työntekijä voisi antaa kirjoittajille hyviä vinkkejä, mistä tietoa voisi löytää. Fanifiktioharrastajille voitaisiin myös vinkata elokuvia ja kirjoja heidän toiveidensa mukaisesti, erityisesti heitä kiinnostavista aiheista tai teoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin ne joista he jo pitävät. Myös luovaa ja vieraalla kielellä kirjoittamista tukevat materiaalit voisivat olla hyödyllisiä.

5.3 Vaatimukset kirjastolta

Alameri-Sajaman (2007, 17) mukaan nuorten palveleminen vaatii pitkää pinnaa, tilannetajua ja kyvyn aistia ilmapiiriä. Nuorekas ulkonäkö on eduksi, mutta ennen kaikkea nuorten kanssa työskentelevän on kyettävä joustamaan nuoren eduksi.

Julkaisussaan *Guidelines for Library services for Young Adults*, IFLA (2013) esittää, että nuorten kanssa työskentelevillä henkilöillä tulisi olla ymmärrys nuorten

uniikeista kehitystarpeista ja heidän tulisi kunnioittaa nuoria yksilöinä. Työntekijältä tulisi myös löytyä tietämystä nuorten kulttuurista ja mielenkiinnon kohteista ja hänellä pitäisi pystyä luomaan yhteistyötä muiden nuorisopalveluja tarjoavien tahojen kanssa. Nuorten kanssa työskentelevän vastuulla on myös nuorten muuttuvien tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden seuranta. Hänen tulee pitää nuorten puolta ja pystyä työskentelemään yhdessä nuorten kanssa. Kirjaston aineistojen tulee olla hänelle tuttuja, ja hänen pitää kyetä luovaan ajatteluun.

Tutkimuksessani tuli ilmi yksi tapaus, jossa kirjaston työntekijä oli vaikuttanut vastaajan fanifiktioharrastuksen aloittamiseen. Tämän takia olen sitä mieltä, että työntekijän oma innostus tai harrastuneisuus on ehdoton etu, mikäli kirjastossa suunnitellaan toimintaa fanifiktioharrastajille. Se ei kuitenkaan ole mikään välttämättömyys, vaan tärkeimpiä ovat edellä mainitut, IFLAn (2013) ja Alameri-Sajaman (2007) esittämät seikat. Oleellista on, että työntekijältä löytyy oikeanlainen asenne ja aito halu työskennellä nuorten kanssa.

Tekijänoikeudet voivat aiheuttaa ongelmia, kun mietitään mitä kirjastossa voitaisiin tehdä yhdessä fanifiktioharrastajien kanssa. Esimerkiksi fanifiktion aiheina toimivien elokuvien katsominen voi olla mahdotonta, jos kirjastolla ei ole lupaa kyseisen teoksen julkiseen esittämiseen. Koska kaikki kirjastossa kirjaston laittein tapahtuva elokuvien katseleminen on niiden julkista esittämistä (Poroila, 2011), katsottava elokuva tai sarja tulisi olla hankittu lainaus- ja/tai esittämisoikeuksin, jotta se voitaisiin fanifiktioharrastajille näyttää. Elokuvan katsominen omalla laitteella on sallittua, joten tämä ongelma voitaisiin kiertää esimerkiksi niin, että jokainen katsoo elokuvan omalta kannettavalta tietokoneeltaan tai älylaitteeltaan. Varmaankin helpoin vaihtoehto on, että jokainen katsoisi elokuvan itsenäisesti esimerkiksi kotonaan, ja sitä käsiteltäisiin yhteisessä tapaamisessa kirjastolla. Muiden aineistojen (paitsi musiikin, joka vaatii myös luvan julkiseen esittämiseen) suhteen tekijänoikeusongelmia ei ole.

6 POHDINTAA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miten nuoret fanifiktiota harrastavat asiakkaat voitaisiin huomioida kirjastotyössä ja tähän sainkin paljon erilaisia ideoita kyselyni vastauksista. Olin positiivisesti yllätynyt siitä, miten aktiivisesti nuoret vastasivat kyselyyni ja miten hyviä ja käytännönläheisiä toiminta-ajatuksia he esittivät. Erityisesti yllätyin ehdotuksesta, että kirjastolla voitaisiin järjestää jonkinlainen fanifiktiosta tiedottava tapahtuma asiaan perehtymättömille. Esimerkiksi juuri tämän tapahtuman voisi suunnitella ja järjestää yhdessä fanifiktiota harrastavien nuorten kanssa. Nuoret voisivat itse päättää, millaisena haluavat harrastuksensa esittää ja heistä olisi varmasti mukavaa puhua asiasta, joka on heille itselleen hyvin tuttu.

Halusin myös saada selville, millainen kirjastonkäyttäjä fanifiktiota harrastava nuori on ja kuinka suuri osa fanifiktioharrastajista olisi kiinnostunut osallistumaan, mikäli kirjasto järjestäisi fanifiktioon liittyvää toimintaa. Tutkimuksessani paljastui, että jokainen kyselyyn vastannut harrastaja on jo valmiiksi kirjaston käyttäjä. Myös fanifiktio toimintaan oltiin innokkaita osallistumaan, vain 34 % vastanneista nuorista oli sitä mieltä, että harrastaa mieluiten itsekseen. Tutkimuksessani selvitin myös onnistuneesti, miten fanifiktioharrastus on vaikuttanut nuorten kirjallisiin ja kielellisiin taitoihin.

Mielestäni olen löytänyt varteenotettavan kirjaston käyttäjäryhmän, jonka huomiointi nuortenkirjastotyössä voi olla hyvinkin hedelmällistä. Fanifiktioharrastajat tuntuvat olevan innokkaita kirjaston ja sen eri aineistolajien käyttäjiä, ja innovatiivisia tapahtumien ideoijia. Benigni & Virman (2011, 124) kirjoittavat, että vaikka Suomessa suurin osa kirjoittajista on n. 13–25 vuoden ikäisiä, muualla maailmassa kirjoittajat ovat usein jopa yli 40-vuotiaita. Näin ollen Suomessakin voi olla yli 25-vuotiaita fanifiktio kirjoittajia, joten mielestäni nuorten fanifiktioharrastajien huomiointi kirjastotyössä varmistaa sen, että he ovat kirjaston asiakkaita myös tulevaisuudessa.

Opinnäytetyöni eteni vaihtelevasti, mutta onnistuin kuitenkin pysymään siinä aikataulussa, jonka olin itselleni asettanut. Hankalinta opinnäytetyössäni minulle oli teoriaosan fanifiktio-osuuden rajaaminen. Koska aihe on minulle itselleni niin tuttu, minulla oli vaikeuksia hahmottaa, kuinka paljon ja miten yksityiskohtaista tietoa

minun tulee aiheesta esittää. Tutkimustulosten läpikäyminen ja analysointi oli prosessin hauskin osa, sillä olin saanut suuren määrän hyviä vastauksia myös avonaisiin kysymyksiin, ja nuorten kommentteja ja ideoita oli kiinnostavaa lukea.

Olin positiivisesti yllättynyt kyselyni saavuttamasta vastaajamäärästä. Ikävintä oli se, miten nihkeästi fanifiktiofoorumien ylläpitäjät vastasivat sähköpostiini. Lähetin viisi sähköpostia ja sain vastauksen vain yhteen. Mahdollisesti viestiäni ei huomattu, tai se joutui suoraan roskapostikansioon. Voi myös olla, että kyseisten faniyhteisöjen edustajat eivät halua ns. ulkopuolisia foorumilleen, joten minulle ei haluttua antaa pääsyä. Mainitsin sähköpostissani, että kysely on suunnattu 10–20-vuotialle, joten voi olla mahdollista, että vastausta ei tullut sen takia, että foorumin käyttäjäkunta on vanhempaa kuin kyselyni kohderyhmä. Jonkinlainen vastaus, vaikka kieltäväkin olisi kuitenkin ollut toivottava. Olisin toivonut, että kyselyyni olisi tullut vastaajia mahdollisimman monelta foorumilta, mutta koska kyselyni sai kuitenkin hyvän määrän vastauksia, en pidä tapahtunutta kovin suurena haittana.

Olen tyytyväinen opinnäytetyöhöni. Mielestäni työssäni on sopiva määrä hyvää ja selittävää teoriaa, ja hyvin käyttökelpoisia tutkimustuloksia, joista olenkin erityisen ylpeä. Saamieni tulosten perusteella kyselylomakkeeni oli hyvin suunniteltu, enkä muuttaisi siinä juuri mitään, mikäli käyttäisin sitä uudelleen.

Fanifiktio ja sen maailma olivat minulle oman harrastuneisuuteni vuoksi ennestään hyvin tuttuja, joten teoriaosaa kirjoittaessani en törmännyt mihinkään minulle entuudestaan tuntemattomaan tietoon. Nuortenkirjastotyöstä ja varsinkin osallistavasta nuortenkirjastotyöstä sen sijaan opin paljon, sillä etukäteen en tiennyt siitä paljoakaan. Työtä tehdessäni opin paljon fanifiktioharrastajien suhteesta kirjastoon ja yllätyin iloisesti saamistani vastauksista ja niiden sisällöstä. Todella moni nuori fanifiktioharrastaja olisi kiinnostunut kirjaston järjestämästä toiminnasta ja ovat myös itse innokkaita osallistumaan ja ideoimaan. Näin ollen olen sitä mieltä, että fanifiktioharrastajat olisi hyvä huomioida nuortenkirjastotyössä.

LÄHTEET

- Alameri-Sajama, R. 2007. Tervetuloa sitten aikuisina! Teoksessa: Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy. 12–17.
- Amazon.com. 2013. Kindle Worlds. [Verkkosivu]. Amazon.com. [Viitattu: 6.9.2013]. Saatavana: <http://www.amazon.com/gp/feature.html?docId=1001197421>
- Amazon.com. 2013. Kindle Worlds. [Verkkosivu]. Amazon.com. [Viitattu: 6.9.2013]. Saatavana: http://www.amazon.com/gp/feature.html/ref=amb_link_375976362_2?ie=UTF8&docId=1001197431&pf_rd_m=ATVPDKIKX0DER&pf_rd_s=center-3&pf_rd_r=11942NCCY93WYW0KRZCN&pf_rd_t=1401&pf_rd_p=1581752802&pf_rd_i=1001197421
- Benigni, M. & Virman, E. 2011. Fan fiction. Teoksessa: Kiiskinen, S. & Koivisto P. Kirjallisuus liikkeessä: lajeja, käsitteitä, teorioita. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto. 124–126.
- Heikkilä, A. 5.10.2009. Fanifiktio koettelee tekijänoikeuksien rajoja. [Verkkosivu]. Helsinki: Yleisradio Oy. [Viitattu: 5.9.2013]. Saatavana: http://yle.fi/uutiset/fanifiktio_koettelee_tekijanoikeuksien_rajoja/5893594
- IFLA. 4.10.2013. Guidelines for Library services for Young Adults (Revised) [Verkkojulkaisu]. Haag: The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). [Viitattu: 3.11.2013]. Saatavana: <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>
- Jäppinen, E. 2007. Erilaisia kirjastonkäyttäjiä? Teoksessa: Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy. 21–30.
- Kell, T. 2009. Using Fan Fiction to Teach Critical Reading and Writing Skills. [Verkkolehtiartikkeli]. Teacher Librarian. [Viitattu: 8.11.2013]. Saatavana Ebsco e-lehtipalvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Kokkonen, S. 20.12.2012. Fanifiktio – epäkaupallista kirjallisuutta, kirjallisuudentutkimusta vai kevyttä hömppäviihdettä?. [Verkkosivu]. Helsinki: Libero. [Viitattu: 5.9.2013]. Saatavana: <http://www.liberolehti.fi/fanifiktio-epakaupallista-kirjallisuutta-kirjallisuudentutkimusta-vai-kevytta-homppaviihdetta/>
- Lassila, M. Yleisten kirjastojen lasten ja nuorten verkkopalvelut: esiselvitysraportti. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Kirjastot.fi. [Viitattu: 7.11.2013]. Saatavana:

http://www.kirjastot.fi/File/795e615d-b0d7-438e-b19b-dd47da9e1be5/lapsetnuoret_esiselvitys10042007.pdf 11–14.

Lastenkirjastokurssi. 2013. Nuorten kirjastopalvelut. [Wiki]. Oulu: Oulun yliopisto & Oulun seudun ammattikorkeakoulu. [Viitattu: 5.9.2013]. Saatavana: <http://lastenkirjastokurssi.wikispaces.com/Nuorten+kirjastopalvelut>

Lounasvuori, E. 10.12.1999. Heikki Poroilan haastattelu. [Verkkosivu]. Helsinki: Helsingin kaupunginkirjasto. [Viitattu: 18.11.2013]. Saatavana: <http://pandora.lib.hel.fi/julkaisut/nettihaastattelu/haastattelut/haastattelu10.htm>

Mulari, H. 2008. Kirjasta ilmiöksi. Teoksessa: Kontio, T., Mulari H., Oittinen, R., Sinkkonen, J. & Ylimartimo, S. Kuka Harry Potter? Avain fantasian maailmaan. Helsinki; Jyväskylä: Minerva. 129–152.

Nikunen, K. 2009. Fanisuhde: Yhteisöjä ja yhteisiä puheenaiheita. Teoksessa: Kotilainen, S. (toim.) Suhteissa Mediaan. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja, 1457-6899 ; 99. 75–93.

Pahle, R. 22. 5.2013. Amazon's Launching A Program To Sell Fanfic. Yeah, You Read That Right. [Verkkosivu]. The Mary Sue. [Viitattu: 5.9.2013]. Saatavana: <http://www.themarysue.com/amazon-fanfic-kindle-words/>

Poroila, H. 11.5.2013. Mediakasvatus.kirjastot.fi. [Verkkosivu]. Helsinki: Kirjastot.fi. [Viitattu: 6.9.2013]. Saatavana: <http://mediakasvatus.kirjastot.fi/tekijanoikeus/kysy/tekij%C3%A4noikeus-ja-fanifiktio>

Poroila, H. 5.4.2011. Uutta ja aina ajankohtaista: tekijänoikeudesta kirjastossa. [Ppt-esitys]. Seinäjoki: Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. [Viitattu: 18.11.2013]. Saatavana: www2.seinajoki.fi/kirjasto/.maakuntakirjastokokoukset2011.html/39001.ppt

Saarikoski, H. 2011. Fanifiktio koululaisperinteen keruussa. Teoksessa: Kiiskinen, S. & Koivisto P. Kirjallisuus liikkeessä: lajeja, käsitteitä, teorioita. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto. 113–123.

Schaffner, B. 1.11.2009. In Defense of Fanfiction. [Verkkójulkaisu]. [Viitattu: 8.11.2013]. Horn Book Magazine. Saatavana Saatavana Ebsco e-lehtipalvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

Slutbäck, T. 2011. Fanifiktion hororakkaus ja siihen samaistuminen. Teoksessa: Saarikoski, P., Heinonen, U. & Turtiainen R. (toim.) Digirakkaus 2.0. Pori: Turun Yliopisto. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja 1459-8469 ; 31. 91–100.

- Stim, R. 2013. What Is Fair Use? [Verkkosivu]. Stanford: Stanford University Libraries. [Viitattu: 4.11.2013]. Saatavana: <http://fairuse.stanford.edu/overview/fair-use/what-is-fair-use/>
- Valleala, S. & Miettinen V. 16.3.2012. Keskustakirjasto kameran linssin läpi: nuorten näkökulma. [Verkkosivu]. Helsinki: Helsingin kaupunginkirjasto. [Viitattu: 18.11.2013]. Saatavana: <http://keskustakirjasto.fi/2012/03/16/keskustakirjasto-kameran-linssin-lapi-nuorten-nakokulma/>
- Waters, D. 27.5.2004. Rowling backs Potter fan fiction. [Verkkosivu]. Lontoo: BBC News. [Viitattu: 5.9.2013]. Saatavana: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/3753001.stm>
- Vikman, I.11.2002.Tietoyhteiskuntastrategioiden vaikutus verkkosisältötuotantoon Suomen yleisissä kirjastoissa. [Pro-gradu työ]. Tampere: Tampereen yliopisto. [Viitattu: 18.11.2013]. Saatavana: http://tampub.uta.fi/handle/10024/90233_52

LIITTEET

LIITE 1 Kyselylomake

Tämä on fanfiction-harrastukseen ja kirjastonkäyttöön liittyvä kysely 10-20 vuotiaille. Tähdellä (*) merkityt kysymykset ovat pakollisia. Kyselyyn vastaaminen vie muutamia minuutteja vastauksistasi riippuen. Kerättyjen vastausten perusteella luotuja tilastoja käytän opinnäytetyössäni.

1. Ikäsi? *

- 10-13v.
- 14-17v.
- 18-20v.

2. Luetko fanfictionia? *

- Kyllä
- En

3. Mihin perustuvaa fanfictionia luet? (Voit valita usean vaihtoehdon).

- Tv-sarja
- Elokuva
- Anime/Manga
- Kirja/Kirjasarja
- Sarjakuva
- Peli
- Todellisuuden henkilöt (jokin bändi, tms.)

4. Kirjoitatko fanfictionia? *

- Kyllä

- En

5. Mihin perustuvaa fanfictionia kirjoitat? (Voit valita usean vaihtoehdon).

- Tv-sarja
- Elokuva
- Anime/Manga
- Kirja/Kirjasarja
- Sarjakuva
- Peli
- Todellisuuden henkilöt (jokin bändi, tms.)

6. Mainitse muutama (max 5 kpl) alkuperäisteos, johon perustuvaa fanfictiota luet/kirjoitat mieluiten.

7. Kuinka usein vietät aikaa fanfictionin parissa (lukien/kirjoittaen/selaten/tms.) *

- Päivittäin
- Useita kertoja viikossa
- Noin kerran viikossa
- Muutamia kertoja kuukaudessa
- Harvemmin

8. Kuinka usein käytät kirjastoa? *

- En koskaan
- Päivittäin
- Muutaman kerran viikossa

- Noin kerran viikossa
- Muutamia kertoja kuukaudessa
- Harvemmin

9. Mitä teet kirjastossa? (Voit valita usean vaihtoehdon). *

- Lainaan, palautan, uusin lainoja
- Luen lehtiä
- Etsin tietoja tai aineistoja
- Opiskelen
- Käytän Internetiä
- Tutustun näyttelyihin
- Kopioin, skannaan, digitoin tms.
- Vietän aikaa
- Osallistun tapahtumiin
- Jotakin muuta

10. Minkä kokoinen on kirjasto, jossa pääsääntöisesti asioit? *

- Pieni
- Keskikokoinen
- Suuri
- En osaa sanoa

11. Tarjoaako kirjasto ikäisillesi suunnattua toimintaa/palveluita peruspalveluiden (kuten lainaus ja palautus) lisäksi? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

12. Jos vastasit kyllä, mitä toimintaa kirjasto tarjoaa? (Voit valita usean vaihtoehdon).

- Lukupiiri
- Työskentelytilaa
- Näyttelytilojen käyttömahdollisuus
- Peli-iltoja
- Kirjavinkkausta
- Kirjailijavierailuja
- Elokuvailtoja
- Muuta

13. Jos kyllä, mitä mieltä olet tarjonnasta asteikolla yhdestä viiteen? (0= en osaa sanoa, 1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä)

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

14. Olisitko kiinnostunut jos kirjastosi järjestäisi fanfiction-harrastajille suunnattua toimintaa/harrastusmahdollisuuksia? *

- Kyllä
- En

15. Millaisesta fanfictiontoiminnasta olisit kiinnostunut/miksi et ole kiinnostunut? (Vapaa sana, max 200 merkkiä).

16. Kuinka kauan olet harrastanut fanfictionia?

- Alle 6kk
- Noin 6kk
- Noin 1v.
- 1-2v.
- Yli 3v.

17. Onko kirjastolla (esim. sen tarjoama kirja/dvd-valikoima) ollut vaikutusta harrastukseesi? Millaista? (Vapaa sana, max 200 merkkiä).

18. Luetko nyt enemmän kuin ennen fanfiction harrastuksesi aloittamista? Mitä luet? (Voit valita usean vaihtoehdon). *

- Romaaneja
- Runoja
- Lehtiä
- Tietokirjoja
- Tietosivuja netissä
- En lue enemmän kuin aiemmin

19. Mistä luulet tämän johtuvan? Kerro halutessasi. (Vapaa sana, max 200 merkkiä).

20. Kirjoitatko nyt enemmän kuin ennen harrastuksesi aloittamista? Mitä kirjoitat? (Voit valita usean vaihtoehdon).

- Blogitekstejä
- Artikkeleita
- Runoja
- Novelleja/romaaneeja
- Laulunsanoja
- En kirjoita enemmän kuin aiemmin

21. Millä kielellä luet/kirjoitat fanfictionia? (Voit valita usean vaihtoehdon).

- Suomeksi
- Ruotsiksi
- Englanniksi
- Jokin muu kieli

22. Missä määrin koet fanfiction harrastuksesi vaikuttaneen luku- tai kirjoitustaitoosi? (0=ei ollenkaan, 1=vähän, 5=erittäin paljon) *

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4

- 5

23. Jos haluat kertoa jotain muuta harrastukseesi liittyen, ole hyvä! (max 800 merkkiä).

LIITE 2 Fanifiktiofoorumien ylläpidolle lähetetty sähköposti

Moikka, lähestyn nyt vähän erikoisemmalla asialla. Teen tällä hetkellä fanfiction aiheista opinnäytetyötä Seinäjoen amk:ssa, ja pitäisi saada kyselyn avulla vähän tilastotietoa suomalaisista ficciä kirjoittajista. Saako teidän foorumille postata linkin kyselyyn? Kysely on about pari minuuttia pitkä ja siinä kysellään anonyymisti ihan perusjuttuja fanfictionista ja kirjastonkäytöstä.

Helppointa minulle olisi jos joku admin tms. voisi postata linkin jottei minun tarvitsisi rekisteröityä foorumille vain yhden postauksen takia mutta voin toki senkin tehdä, miten vaan on paras. Toivottavasti voitte auttaa :)

(tässä vielä linkki kyselyyn niin voit tarkistaa miltä se näyttää: <http://www.webropolsurveys.com/S/88A219B1B8B14848.par>)

- Maija P.

LIITE 3 Sivustot joilla kyselylinkki julkaistiin

FinFanFun, erityisesti Harry Potteriin liittyvä fanifiktiosivusto, mutta muutkin fandomit ovat edustettuina <http://www.finfanfun.fi/>

Aniki keskustelufoorumin palstat:

Pörröinen kirjoituskone, erityisesti homoeroottiseen fanifiktioon painottuva palsta <http://forums.aniki.fi/viewforum.php?f=46>

Gallupit ja kyselyt, nimensä mukaisesti palsta jossa saa julkaista erilaisia kyselyitä <http://forums.aniki.fi/viewforum.php?f=22>